

ADALNÁMSKRÁ TÓNLISTARSKÓLA
MÁLMBLÁSTURSHLJÓÐFÆRI

2001

Menntamálaráðuneytið

Auglýsing um gildistöku aðalnámskrár tónlistarskóla

1. gr.

Með vísan til 1. og 12. gr. laga nr. 75/1985 um fjárhagslegan stuðning við tónlistarskóla, með áorðnum breytingum, hefur menntamálaráðherra staðfest nýja aðalnámskrá tónlistarskóla sem tekur gildi frá og með 1. júní 2000. Aðalnámskráin kemur til framkvæmda í tónlistarskólum frá og með skólaárinu 2000-2001 eftir því sem við verður komið og skal að fullu vera komin til framkvæmda eigi síðar en að þremur árum liðnum frá gildistöku. Jafnframt falla úr gildi eldri námskrár í tónlistargreinum.

2. gr.

Aðalnámskrá tónlistarskóla er gefin út í tíu heftum og skiptist í almennan hluta aðalnámskrár og níu sérstaka greinahluta.

Í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er meðal annars gerð grein fyrir hlutverki og meginmarkmiðum tónlistarskóla, skipan tónlistarnáms, greinanámskrám, og skólanámskrám, fjallað um kennslu og kennsluhætti, þætti í hljóðfæra- og tónfræðanámi, námsmat og próf, tengsl heimila og skóla og samvinnu í skólasterfi. Í bókarlok er umfjöllun um námsumhverfi og mat á skólasterfi. Almennur hluti aðalnámskrár tónlistarskóla er birtur sem fylgiskjal með auglýsingu þessari.

Í greinahlutum aðalnámskrár tónlistarskóla, sem gefnir eru út í níu heftum, er fjallað um markmið, inntak og skipulag náms á tilteknum námssviðum. Jafnframt er gerð grein fyrir prófum og gefnar ábendingar um viðfangsefni. Heftin bera þessi heiti:

Ásláttarhljóðfæri
Einsöngur
Gítar og harpa
Hljómborðshljóðfæri
Málmblasturshljóðfæri
Rytmísk tónlist
Strokhljóðfæri
Tónfræðagreinar
Tréblasturshljóðfæri

Heftin eru gefin út af menntamálaráðuneytinu á árinu 2000 og dreift jafnóðum til tónlistarskóla.

Menntamálaráðuneytinu 31. maí 2000

Björn Bjarnason

Guðríður Sigurðardóttir

Til foreldra/forráðamanna nemenda í tónlistarskólum

- Mikilvægt er að nemendur búi við jákvætt viðhorf til tónlistarnámsins, að foreldrar/forráðamenn sýni náminu áhuga og að þeir fylgist með framvindu þess.
- Hljóðfæranám byggist að miklu leyti á daglegri og reglubundinni þjálfun og er því að verulegu leyti heimanám. Án markvissra æfinga verður árangur rýr.
- Nauðsynlegt er að nemendur geti æft sig þar sem þeir verða fyrir sem minnstri truflun og hafa ekki á tilfinningunni að þeir truffli aðra.
- Ungum nemendum þarf að hjálpa við að skipuleggja æfingatímann.
- Árangursríkara er að ungir nemendur æfi sig oft og skemur í senn en sjaldnar og lengur.
- Tónlistarnám þarf að vera ánægjulegt og ánægjan felst ekki síst í stolti nemandans yfir eigin framförum og aukinni færni.
- Eðlilegt er að áhugi nemenda sé ekki alltaf samur og jafn. Ef nemandi sýnir merki um uppgjöf er mikilvægt að kennari og foreldrar/forráðamenn leiti orsaka og lausna. Stundum er nóg að skipta um viðfangsefni til að áhuginn glæðist á ný.
- Hlustun er afar mikilvægur þáttur í öllu tónlistarnámi. Með því að hlusta á vel flutta tónlist fá nemendur nauðsynlegar fyrirmyndir. Foreldrar/forráðamenn geta lagt sitt af mörkum með því að hvetja nemendur til að hlusta á fjölbreytta tónlist við margs konar aðstæður og með því að fara með þeim á tónleika þegar tækifæri gefast, bæði innan tónlistarskólans og utan.

**AÐALNÁMSKRÁ TÓNLISTARSKÓLA
MÁLMBLÁSTURSHLJÓÐFÆRI**

2001

Menntamálaráðuneytið

Menntamálaráðuneytið : námskrár 28

Febrúar 2001

Útgefandi: Menntamálaráðuneytið
Sölvhólsögötu 4
150 Reykjavík
Sími: 560 9500
Bréfasími: 562 3068
Netfang: postur@mrn.stjr.is
Veffang: www.mrn.stjr.is

Hönnun og umbrot: XYZETA / SÍA
Ljósmyndun: Kristján Maack
Myndskreytingar: XYZETA / SÍA
Prentun: Oddi hf.

© 2001 Menntamálaráðuneytið

ISBN 9979-882-50-6

EFNISYFIRLIT

Formáli	7
Trompet	9
Nokkur atriði varðandi nám á trompet	9
Grunnnám	10
Markmið í grunnnámi	
Verkefnalisti í grunnnámi	
Grunnpróf	
Miðnám	17
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	
Framhaldsnám	23
Markmið í framhaldsnámi	
Verkefnalisti í framhaldsnámi	
Framhaldspróf	
Samleikur	32
Grunnnám	
Miðnám	
Framhaldsnám	
Bækur varðandi hljóðfærið	34
Horn	37
Nokkur atriði varðandi nám á horn	37
Grunnnám	38
Markmið í grunnnámi	
Verkefnalisti í grunnnámi	
Grunnpróf	
Miðnám	45
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	

Framhaldsnám	52
Markmið í framhaldsnámi	
Verkefnalisti í framhaldsnámi	
Framhaldspróf	
Samleikur	60
Grunnnám	
Miðnám	
Framhaldsnám	
Bækur varðandi hljóðfærið	62
Althorn	65
Nokkur atriði varðandi nám á althorn	65
Grunnnám	66
Markmið í grunnnámi	
Verkefnalisti í grunnnámi	
Grunnpróf	
Miðnám	73
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	
Samleikur	79
Grunnnám	
Miðnám	
Bækur varðandi hljóðfærið	80
Básúna	81
Nokkur atriði varðandi nám á básúnu	81
Grunnnám	82
Markmið í grunnnámi	
Verkefnalisti í grunnnámi	
Grunnpróf	
Miðnám	89
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	
Framhaldsnám	95
Markmið í framhaldsnámi	
Verkefnalisti í framhaldsnámi	
Framhaldspróf	

Samleikur	105
Grunnnám	
Miðnám	
Framhaldsnám	
Bækur varðandi hljóðfærið	108
Barítónhorn	111
Nokkur atriði varðandi nám á barítónhorn	111
Grunnnám	112
Markmið í grunnnámi	
Verkefnalisti í grunnnámi	
Grunnpróf	
Miðnám	121
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	
Framhaldsnám	129
Markmið í framhaldsnámi	
Verkefnalisti í framhaldsnámi	
Framhaldspróf	
Samleikur	137
Grunnnám	
Miðnám	
Framhaldsnám	
Bækur varðandi hljóðfærið	138
Túba	139
Nokkur atriði varðandi nám á túbu	139
Grunnnám	140
Markmið í grunnnámi	
Verkefnalisti í grunnnámi	
Grunnpróf	
Miðnám	147
Markmið í miðnámi	
Verkefnalisti í miðnámi	
Miðpróf	

Framhaldsnám	153
Markmið í framhaldsnámi	
Verkefnalisti í framhaldsnámi	
Framhaldspróf	
Samleikur	160
Grunnnám	
Miðnám	
Framhaldsnám	
Bækur varðandi hljóðfærið	161

FORMÁLI

Aðalnámskrá tónlistarskóla skiptist annars vegar í almennan hluta og hins vegar í greinanámskrár fyrir einstök hljóðfæri og námsgreinar í tónlistarskólum. Í þessu riti er að finna greinanámskrár fyrir málmblásturshljóðfæri, þ.e. trompet, horn, althorn, básúnu, barítónhorn og túbu. Námskrárnar miðast við þá skipan tónlistarnáms sem mælt er fyrir um í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla.

Í almennum hluta aðalnámskrár eru hlutverk og meginmarkmið tónlistarskóla skilgreind. Náminu er skipt í þrjá námsáfanga, grunnnám, miðnám og framhaldsnám, og lögð áhersla á samræmt námsmat við lok áfanganna. Jafnframt er lögð áhersla á sjálfstæði og frumkvæði einstakra skóla, skapandi starf og samvinnu í skólastarfi.

Aðalnámskrá tónlistarskóla er ætlað að tryggja fjölbreytni en jafnframt að stuðla að samræmingu þeirra námsþátta sem aðalnámskrá tekur til, bæði innan einstakra tónlistarskóla og á milli skóla.

Almenn atriði varðandi námsþætti og námsmat er að finna í almennum hluta aðalnámskrár. Þar er einnig að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Því er mikilvægt að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér almennan hluta aðalnámskrár tónlistarskóla vandlega.

Í almennum hluta aðalnámskrár er mælt til þess að tónlistarskólar skilgreini starfssvið sitt í eigin skólanámskrám. Við þá námskrárgerð er hverjum skóla ætlað að taka mið af stefnumörkun aðalnámskrár tónlistarskóla, ásamt því að sinna sérhæfðum og staðbundnum markmiðum.

Í námskrám fyrir einstök málmblásturshljóðfæri er að finna sértæk markmið fyrir grunnnám, miðnám og framhaldsnám, sniðin að hverju hljóðfæri, verkefnalista fyrir einstaka áfanga, prófskýringar og dæmi um prófverkefni á áfangaprófum. Auk þess eru birtir listar með samleiksverkum og bókum varðandi hljóðfærin.

TROMPET

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á trompet. Þar á eftir fara kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalista með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á trompet

Námskrá fyrir trompet á einnig við um kornett og flygilhorn enda eru hljóðfærin náskyld og nýta sama kennsluefni. Til hægðarauka og einföldunar er námskráin kennd við trompet og hann oftast einn nefndur í stað þess að telja upp öll hljóðfærin þrjú.

Nám á trompet getur hafist þegar nemendur hafa líkamlega burði til að leika á hljóðfærið og fullorðinsframtennur eru komnar á sinn stað. Algengast er að námið hefjist þegar nemendur eru á aldrinum 8 til 10 ára. Oft þykir heppilegt að nemendur hefji nám á kornett þar sem það er léttara og meðfærilegra en trompet.

Trompetar eru til í mörgum stærðum og tóntegundum en algengastur er trompet í B. Hann er grunnhljóðfæri í öllu trompetnámi og nánast einráður í lúðrasveitum og rytmskri tónlist. Minni trompetar, s.s. D-trompet, Es-trompet og piccolotrompet í B eða A, eru einkum notaðir til að leika eldri trompetkonserta og nútímatónlist. Í símfóníuhljómsveitum er C-trompet algengastur en B-trompet og minni trompetar eru einnig talsvert notaðir. Kornett og flygilhorn hafa verið í notkun síðan snemma á 19. öld. Kornett var afar vinsæll um aldamótin 1900 og var þá mikið

skrifað af glæsilegum einleiksverkum fyrir hann. Nú til dags er flygilhorn algengast sem aukahljóðfæri trompetleikara í stórsveitum og öðrum djasshljómsveitum.

Mikið er til af samleiksverkum fyrir málmblásara. Algengust eru kvintettar, kvartettar og tríó en einnig er talsvert um verk fyrir stærri hópa, svo sem lúðrasveitir og málmbláarakóra. Mikilvægt er að nemendum á málmblásturshljóðfæri gefist tækifæri til að kynnst þessari tónlist, gjarnan í reglulegu starfi samleikshópa.

Grunnnám

Almennt er miðað við að nemendur, sem hefja nám í hljóðfæraleik 8 til 9 ára gamlir, ljúki grunnnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnnámi

Uppbygging kennslu í grunnnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga trompetnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- haldi rétt á hljóðfærinu og noti fingurgóma á ventlana
- beiti jöfnum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð allgóðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð góðri og eðlilegri munnsetningu
- hafi náð góðum grundvallartókum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá g til f"

- hafi náð allgóðum tókum á inntónun
- geti gert styrkleikabreytingar vel heyranlegar
- ráði yfir eðlilegri tungutækni miðað við þetta námsstig
- geti leikið bundið og með tungu
- noti þriðju baulu sé þess nokkur kostur

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að leika eftir eyra
- hafi fengist við skapandi starf frá upphafi námsins
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærrri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil þriggja ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í grunnnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms. Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfangi. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfangi.

Kennslubækur og æfingar

AGNESTIG / CEDERBERG
Vi spelar trumpet 1 og 2
<i>Gehrmans</i>	HERING, S.
Trumpet Course:
Book 1: The Beginning Trumpeter
Book 2: The Advancing Trumpeter
<i>Carl Fischer</i>
40 Progressive Etudes
<i>Carl Fischer</i>
BJÖRGVIN Þ. VALDIMARSSON
Trompet-leikur, 1. og 2. hefti
<i>Nótnaútgáfa B.Þ.V.</i>	RIDGEON, J.
Scene 1 for the Brass Player
<i>Brass Wind</i>
Scene 2 for the Brass Player
<i>Brass Wind</i>
CLARKE, H. L.
Elementary Studies
<i>Carl Fischer</i>	ROBBINSON, A. F.
Elementary Method
<i>Rubank</i>
DUCKETT, R.
Team Brass
<i>International Music Publications</i>	VINCENT / WEBER
Cornet Student, 1. og 2. hefti
<i>Belwin Mills</i>
EKINGE / SUNDBERG
Trumpeten och jag, 1.–3. hefti
<i>Thore Ehrling Musik AB</i>	WASTALL, P.
Learn as you play Trumpet & Cornet
<i>Boosey & Hawkes</i>
GETCHELL, ROBERT W. / HOVEY, NILO W.
First Book of Practical Studies for Cornet and Trumpet
<i>Belwin Mills</i>
Second Book of Practical Studies for Cornet and Trumpet
<i>Belwin Mills</i> | ÝMSIR
The Complete Scale Book
<i>Boosey & Hawkes</i>

Scales and Arpeggios for Trumpet
<i>Associated Board</i> |
| HERFURTH, P.
A Tune a Day, I og II
<i>Chappell/Boston</i> | |

Tónverk og safnbækur

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir trompet og hjómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

- BALENT, A. (ÚTS.)**
Solos Sound Spectacular
Carl Fischer
- BARNE, C.**
The Clifford Barnes
Trumpet Album
Boosey & Hawkes
- BARRATT, C.**
Bravo Trumpet!
[28 lög]
Boosey & Hawkes
- BARSHAM / JONES**
Trumpet Solos
Vol. 1 The Tudor Age
Vol. 2 The Age of Purcell
Chester
- BERNARD, ANDRÉ**
Périples
Billaudot
- BORST / BOGÁR**
Musique de Trompette
Boosey & Hawkes
- BURNEY, CHARLES**
Pastorale
Kendor Music
- ENDRESEN, R. M.**
Indispensable Folio
Rubank
- GREGSON, E.**
Ten Miniatures for Trumpet and
Piano
Brass Wind
20 Supplementary Tunes for
Beginner Brass
[einleiksverk]
Brass Wind
- GUNNING / LYONS**
The Really Easy Trumpet Book
Faber
- HARE (ÚTS.)**
The Magic Trumpet
Boosey & Hawkes
- HARRIS / WALLACE**
Time Pieces for Trumpet: Music
through the ages, 1. og 2. hefti
Associated Board
- HERING, S. (ÚTS.)**
From the Classics: Easy Pieces
for the Young Trumpeter
Carl Fischer
- HOOK, J.**
Tvær sönötur
Boosey & Hawkes
- LAWRANCE, PETER**
Winners Galore
Brass Wind
- MILLER, J.**
The Baroque Trumpet
Faber
- MILLER / PEARSON (ÚTS.)**
Going Solo for Trumpet or
Cornet
Faber
- MOWERS, MIKE**
Musical Postcards jr.
[undirleikur á geisladiski]
Boosey & Hawkes
- NORTON, C.**
Microjazz for Trumpet
Boosey & Hawkes
- RAE, J.**
Blue Trumpet
Universal Edition
- RAMSKILL, ROBERT**
Jazzed Up Too
Brass Wind
- RIDGEON, J.**
New Horizons for the Young
Brass Player
Brass Wind
Six Rhythmic Pieces
Brass Wind
- RIVERRE, P.**
Premier voyage, 1. og 2. hefti
Lemoine

SMITH, C. W.
All Jazzed Up for Trumpet
Brass Wind

STUART, H. (ÚTS.)
Trumpet Fancies
Chappell/Boston Music Company

WALLACE / MILLER
First Book of Trumpet Solos
Faber
Second Book of Trumpet Solos
Faber

WASTALL, P. (ÚTG.)
First Repertoire Pieces for
Trumpet
Boosey & Hawkes

WIGGINS, B.
Trumpeters' Tunes
Chester

ÝMSIR
Favorite Movie Themes
 [undirleikur á geisladiski]
Hal Leonard
Keynotes Album for Trumpet
Brass Wind

New Pieces for Trumpet, 1. hefti
Associated Board

Top Line Album for Trumpet
Brass Wind

Up Front Album, 1. og 2. hefti
Brass Wind

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

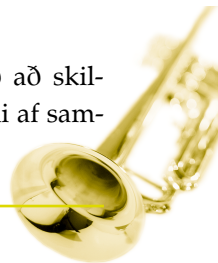
Á grunnprófi í trompetleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nóttnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunnprófi velja nemendur á milli þess að (a) spinna út frá gefnu upphafi, einföldu hljómferli eða lagi, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) leika stutt alþýðulag eða þjóðlag sem þeir hafa lært eftir eyra. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 37 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dænum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af samþærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

TELEMANN, G. PH. Svíta nr. 1, 2. kafli Allegro Úr: Wastall, P.: First Repertoire Pieces for Trumpet <i>Boosey & Hawkes</i>	HOOK, JAMES Sónata nr. 1, 2. kafli Minuetto <i>Boosey & Hawkes</i>
TCHAIKOVSKY, P. I. Mélodie Antique Française Úr: Wallace/Miller: The First Book of Trumpet Solos <i>Faber</i>	RIDGEON, JOHN Square Dance Úr: Six Rhythmic Pieces <i>Brass Wind</i>
WARREN, RAYMOND Intrada Úr: New Pieces for Trumpet, 1. hefti <i>Associated Board</i>	GREGSON, EDWARD Scherzo, nr. 10 Úr: Ten Miniatures for Trumpet and Piano <i>Brass Wind</i>

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 1 Úr: Hering, S.: The Advancing Trumpeter <i>Carl Fischer</i>	Æfing nr. 64 Úr: Clarke, H.: Elementary Studies <i>Carl Fischer</i>
--	--

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá b til f"
- dúrtónstiga og laghæfa molltónstiga til og með tveimur formerkjum
- þríhljóma í dúr og moll til og með tveimur formerkjum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins g til f''
- leiki krómatiskan tónstiga frá b upp á f'' og niður á b aftur
- leiki dúr- og molltónstiga eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga bundið og með tungu
- geti leikið þríhljóma með tungu
- leiki tónstiga og hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 60, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

Krómatiskur tónstigi frá b

D-dúr

g-moll, laghæfur

C-dúr þríhljómur

e-moll þríhljómur

Miðnám

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga trompetnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti öruggum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð eðlilegri og vel þjálfaðri munnetningu
- hafi náð góðum tókum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá fis til b''
- hafi hlotið þjálfun sem miði að góðu úthaldi
- hafi náð góðum tókum á inntónun
- geti lagfært inntónun á d' og des'/cis' með þriðju eða fyrstu baulu
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- ráði yfir töluverðu styrkleikasviði og geti gert andstæður augljósar

- ráði yfir góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun
- hafi hlotið nokkra þjálfun í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- hafi gott vald á að leika bundið og með tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi, þ.e. náttúrutónabindingar

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- geti tónflutt létt viðfangsefni upp um heiltón, þ.e. lesið nótur í C á B-trompet
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hversu miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil sjö til átta ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennslubækur og æfingar

ARBAN Arban Grand Method <i>Carl Fischer/Boosey & Hawkes</i>	HERING, SIGMUND 40 Progressive Etudes <i>Carl Fischer</i> 32 Etudes <i>Carl Fischer</i> Trumpet Course: Book 3: Progressive Trumpet Book 4: Achieving Trumpet <i>Carl Fischer</i>
CLARKE, HERBERT Technical Studies <i>Carl Fischer</i>	HOLCOMBE, BILL 12 Intermediate Jazz Etudes for Trumpet <i>Musicians Publications</i>
COLIN, CHARLES Lip Flexibilities <i>Charles Colin</i>	KOPPRASCH, C. Sixty Selected Studies for Trumpet, 1. hefti <i>Boosey & Hawkes</i>
ENDRESEN Supplementary Studies <i>Rubank</i>	MOECK, WALTER F. 20 Melodic Etudes for Trumpet <i>C. L. Barnhouse Co.</i>
GETCHELL, ROBERT / HOVEY First Book of Practical Studies for Cornet and Trumpet <i>Belwin Mills</i> Second Book of Practical Studies for Cornet and Trumpet <i>Belwin Mills</i>	QUINQUE, ROLF Trumpet Method <i>Editions Bim</i>
GOWER / VOXMAN Rubank Advanced Method, 1. og 2. hefti <i>Rubank</i>	RIDGEON, JOHN Scene 2 for the Brass Player <i>Brass Wind</i>
HERFURTH, P. A Tune a Day II <i>Chappell/Boston</i>	

SACHSE, ERNST
100 Studies
IMC

SCHLOSSBERG, MAX
Daily Drills and Technical Studies
for Trumpet
M. Baron Co.

SMITH, W. STANLEY
A Book of Studies for Trumpet in
B flat
Oxford University Press

STAMP, JAMES
Warm-ups + Studies
Editions Bim

SUNDBERG / EKINGE
Trumpeten och jag, 4. hefti
Thore Ehrling Musik AB

VIZZUTTI, ALLEN
The Allen Vizzutti Trumpet
Method
Book 1: Technical Studies
Book 2: Harmonic Studies
Book 3: Melodic Studies
Alfred Music

Tónverk og safnbækur

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir trompet og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

ANDERSON, LEROY
A Trumpeter's Lullaby
Belwin Mills

BALAY, GUILLAUME
Andante et Allegro
Leduc

BALL / CARR / PARKER
Topline Album for Trumpet
Brass Wind

BARSHAM / JONES
Trumpet Solos:
Vol. 1 The Tudor Age
Vol. 2 The Age of Purcell
Chester

BEELER, WALTER (ÚTS.)
Solos for the Trumpet Player
Schirmer

CLARKE, HERBERT
Characteristic Studies
Sounds from the Hudson,
Carnival of Venice,
Maid of the Mist
[undirleikur fánlegur en fylgir ekki
bókinni]
Carl Fischer

CLÉRISSE, ROBERT
Thème varié
Leduc

CORELLI, ARCANGELO
Sónata í F-dúr
Billaudot

COWLES, COLIN, (ÚTS.)
Famous Melodies Neopolitan
Ricordi

DRATHS, WILLI
Classical Trumpet Album
Schott

GREGSON, EDWARD
Cameos for Trumpet
Brass Wind

GRIEG, EDWARD / WALLACE
Lyric Pieces
Faber

HARRIS / WALLACE
Time Pieces for Trumpet: Music
through the ages, 3. hefti
Associated Board

HAYDN, FRANZ JOSEPH
Konsert
IMC/Boosey & Hawkes

HOOK, JAMES
Tvær sönötur
Boosey & Hawkes

LANNING, JERRY (ÚTS.)
Classic Experience Collection
Cramer

LAWTON, SIDNEY (ÚTS.)
Old English Trumpet Tunes,
1. og 2. hefti
Oxford University Press

**MANCINI, HENRY /
FRACKENPOHL, A.**
The Pink Panther
Kendor Music

MILLS, FRED / ROMM, RON
The Canadian Brass Book of
Intermediate Trumpet Solos
[undirleiksnótur og undirleiksdiskur
fylgja]
Hal Leonard

MOWERS, MIKE
Musical Postcards
[undirleikur á geisladiski]
Boosey & Hawkes

PURCELL, HENRY
Sónata
IMC/Kalmus

RAMSKILL, ROBERT
Jazzed Up Too
Brass Wind

ROBBINS, GEOFFREY
Mont Saint-Michel
Leduc

STREET, ALLAN
Rondino
Boosey & Hawkes

TELEMANN, G. PH.
Svítur nr. 1 og 2
Boosey & Hawkes

VOXMAN, H. (ÚTS.)
Concert and Contest Collection
Rubank

WALLACE / MILLER
Second Book of Trumpet Solos
Faber

ÝMSIR
The Definitive Jazz Collection
Hal Leonard

New Pieces for Trumpet, 2. hefti
Associated Board

Rubank Book of Trumpet Solos
Rubank

Soloist Folio for Cornet or Trumpet
Rubank

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í trompetleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af samþætilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómferli með eða án undirleiks. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

CORELLI, A.
Sónata í F-dúr, 1. og 2. kafli
Billaudot

ROBBINS, GEOFFREY
Mont Saint-Michel
Leduc

PURCELL, H.
Sónata í B-dúr
Úr: Lawton: Old English Trumpet
Tunes, 1. hefti
Oxford University Press

BALAY, G.
Petite Pièce Concertante
Úr: Beeler, W. (úts.): Solos for
the Trumpet Player
Schirmer

HAYDN, F. J.
Konsert, 2. kafli
IMC/Boosey & Hawkes

STREET, ALLAN
Rondino
Boosey & Hawkes

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 33
Úr: Hering, Sigmund: 40
Progressive Etudes
Carl Fischer

Æfing nr. 33
Úr: Endresen, R. M.: Supple-
mentary Studies
Rubank

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatiskan tónstiga frá fis til b''
- dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga til og með fimm formerkjum
- dúr- og mollþríhljóma til og með fimm formerkjum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins fis til b''
- leiki krómatískan tónstiga frá fis upp á b'' og niður á fis aftur
- leiki dúr- og molltónstiga tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga og hljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 78, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

a-moll, hljómhæfur

Óundirbúinn nótnalestur og tónflutningur

Auk hefðbundins, óundirbúins nótnalestrar skal nemandinn tónflytja í C, þ.e. heiltón upp. Dæmið skal vera af sambærilegri þyngd og lestrar-dæmi á grunnprófi. Sjá enn fremur prófreglur og skýringar í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 36 og 44.

Framhaldsnám

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfangna að ræða og miðast lok framhaldsnáms við að nemendur séu undir það búnir að takast á við tónlistarnám á háskólastigi.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil fjórum árum. Afburðanemendur ættu að geta lokið náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga trompetnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti jafnri og lipurri fingratækni og ráði yfir talsverðum hraða
- hafi náð mjög góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- beiti eðlilegri og vel þjálfðri munnsetningu
- hafi náð góðum tókum á öruggri og þroskaðri tónmyndun á öllu tónsviðinu frá físi til c''
- hafi náð góðu úthaldi
- hafi náð mjög góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- leiki hreint og geti aðlagð inntónun með notkun baulu
- ráði yfir víðu styrkleikasviði hvar sem er á tónsviði hljóðfærisins
- ráði yfir mjög góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun
- ráði yfir leikni í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi á öllu tónsviðinu, þ.e. náttúru-tónabindingar

- geti leikið trillur og skrautnótur í samræmi við tónbókmenntir þessa námsáfanga

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- geti tónflutt upp um heiltón, upp um hreina ferund og niður um hálf-tón, þ.e. í C, Es og A
- hafi fengið reglulega þjálfun í að leika utanbókar
- hafi hlotið þjálfun í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt almennum hluta aðalnámskrár, bls. 41–42

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig verkefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf framhaldsnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er þrískiptur: æfingar, tónverk og útdrættir úr hljómsveitarverkum. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfangi. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfangi.

Æfingar

ARBAN, J. B.
Complete Conservatory Method
<i>Carl Fischer</i>	<i>Carl Fischer</i>
BOZZA, EUGÈNE
16 Etudes
<i>Leduc</i>	KOPPRASCH, C.
Sixty Selected Studies
<i>Carl Fischer</i>
BRANDT, V. / VACCHIANO
34 Studies
<i>Belwin Mills</i>
34 Last Studies
<i>Belwin Mills</i>	NAGEL, ROBERT
Trumpet Studies in
Contemporary Music
<i>Belwin Mills</i>
BROILES, MEL
Transposition for Orchestral
Trumpet
<i>McGinnis & Marx</i>	REINHARDT
Selection of Concone Studies for
Trumpet
<i>Elkan Vogel/United Music
Publishers</i>
CLARKE, HERBERT L.
Technical Studies
<i>Carl Fischer</i>
Characteristic Studies
[undirleikur fánægur en fylgir ekki
bókinni]
<i>Carl Fischer</i>	SACHSE
100 Etudes
<i>IMC</i>
COLIN, CHARLES
Advanced Lip Flexibilities
<i>Charles Colin</i>	SCHLOSSBERG, MAX
Daily Drills and Technical Studies
<i>Baron</i>
DUFRESNE, G. / VOISIN, R.
Develop Sight Reading
<i>Charles Colin</i>	STAMP, JAMES
Warm-ups + Studies
<i>Editions Bim</i>
HERING, SIGMUND
24 Advanced Etudes	VIZZUTTI, ALLEN
Trumpet Method
Book 1: Technical Studies
Book 2: Harmonic Studies
Book 3: Melodic Studies
<i>Alfred Music</i>

Tónverk

Eftirfarandi tónverk eru fyrir trompet og hjómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

ARBAN, JEAN BAPTISTE
12 Famous Fantasies and
Variations
<i>Carl Fischer</i>	GABRIELLI, DOMENICO
6 sönötur
<i>Musica Rara</i>
ARNOLD, MALCOLM
Fantasy
[einleiksverk]
<i>Faber</i>	GIBBONS, ORLANDO
Svíta
<i>Stainer & Bell</i>
ARUTUNIAN, ALEXANDER
Konsert
<i>IMC</i>	GOEDICKE, ALEXANDER
Konserttýða op. 49
<i>Brass Press</i>
BALAY, GUILLAUME
Andante et Allegro
<i>United Music Publishers</i>	HÄNDEL, GEORG FRIDERIC
Svíta í D-dúr
<i>Billaudot</i>
BEELER (ÚTS.)
29 Cornet Solos
<i>Schirmer</i>	HAYDN, FRANZ JOSEPH
Konsert
<i>Boosey & Hawkes/IMC</i>
BELLSTEDT, HERMAN
Napolí
<i>Southern Music Company</i>	HINDEMITH, PAUL
Sónata
<i>Schott</i>
BERNSTEIN, LEONARD
Rondo for Lifey
<i>Boosey & Hawkes</i>	HONEGGER, ARTHUR
Intrada
<i>Salabert</i>
BOZZA, EUGÈNE
Badinage
<i>Leduc</i>	HOVHANESS, ALLAN
Prayer of St. Gregory
<i>Southern Music Company</i>
BÜSSER, HENRI
Andante & Scherzo
<i>IMC</i>	HUMMEL, JOHANN N.
Konsert
<i>Boosey & Hawkes</i>
CLARKE, HERBERT L.
Characteristic Studies
<i>Carl Fischer</i>	IBERT, JACQUES
Impromptu
<i>Leduc</i>
DEFOSSEZ, RENÉ
Recitativo et Allegro
<i>Andel/Leduc</i>	JOLIVET, ANDRÉ
Air de Bravoure
<i>IMC</i>
DONATO, ANTON
Prélude et Allegro
<i>United Music Publishers</i>	KARL O. RUNÓLFSSON
Sónata
<i>Musica Islandica</i>
ENESCO, GEORGES
Legend
<i>IMC</i>	KENNAN, KENT
Sónata
<i>Warner Brothers</i>
FANTINI, GIROLAMO
8 sönötur
<i>Musica Rara</i>	LARSSON, LARS E.
Concertino
<i>Gehrmans</i>

- LAWTON, S. (ÚTS.)
Old English Trumpet Tunes,
1. og 2. hefti
Oxford University Press
- LEVY, J.
Grand Russian Fantasia
Carl Fischer
- NERUDA, J. G. B.
Konsert í Es-dúr
Musica Rara/Brass Wind
- PURCELL, HENRY
Sónata í D-dúr
IMC
- RIISAGER, KNUDÁGE
Concertino
Wilhelm Hansen
- ROPARTZ, J. GUY
Andante et Allegro
Carl Fischer
- SANDERS, ROBERT L.
Square Dance
Stainer & Bell
- SCARLATTI, ALESSANDRO
7 Arie con tromba sola
Brass Press
- SCHICKELE, PETER
3 Uncharacteristic Pieces
Elkan Vogel
- SOMMERFELDT, ØISTEN
Divertimento, op. 21
Norsk Musikforlag
- STAIGERS, DEL
Karnival í Feneyjum
Carl Fischer
- TORELLI, GIOVANNI
Konsert í D-dúr
Schott
- TURRIN, JOSEPH
Caprice
Brass Music
- VIVIANI, GIOVANNI B.
Sónötur nr. 1 og 2
Musica Rara
- WASTALL (ÚTS.)
Baroque Music for Trumpet
Boosey & Hawkes
- WRIGHT, DENIS
La Mantilla
Smith
- ÝMSIR
Contemporary Music for Trumpet
Boosey & Hawkes
- Les instruments à vent
Billaudot
- New Pieces for Trumpet, 2. hefti
Associated Board

Útdrættir úr hljómsveitarverkum

Difficult Passages, 1. og 2. hefti
Boosey & Hawkes

Essential Repertoire for Trumpet
Universal Edition

BARTOLD / VOISIN
Orchestral Excerpts, tíu hefti
IMC

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þrjúþætt: hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 41–42 í sama riti.

Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi í trompetleik skal nemandi leika þrjú verk, útdrætti úr hljómsveitarverkum og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstígar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á framhaldsprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika samleiksverk þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki og (c) leika tónverk á annað hljóðfæri úr sömu fjölskyldu og aðalhljóðfæri. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 44. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 40 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi og útdrætti úr hljómsveitarverkum. Síðan eru birt fyrir mæli um leikmáta þeirra tónstíga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk, útdrættir úr hljómsveitarverkum og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

NERUDA, J. G. B.
Konsert í Es-dúr, 1. kafli
Musica Rara

HUMMEL, J. N.
Konsert, 1. kafli
Boosey & Hawkes

ROPARTZ, J. GUY
Andante et Allegro
Carl Fischer

CLARKE, HERBERT L.
Karnival í Fenejum
Úr: *Characteristic Studies*
Carl Fischer

KARL O. RUNÓLFSSON
Sónata, 1. eða 3. kafli
Musica Islandica

BOZZA, EUGÈNE
Badinage
Leduc

Dæmi um útdrætti úr hljómsveitarverkum

BEETHOVEN

Forleikur að óperunni Leónóru
nr. 2 eða 3

MOUSSORGSKY / RAVEL

Myndir á sýningu, inngangur

PROKOFFIEF

Leutinant Kije, 1. kornett

BRAHMS

Háskólaforleikur

RIMSKY-KORSAKOV

Scheherazade

RESPIGHI

Furur Rómaborgar, baksviðssóló

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 31

Úr: Brandt, Vasily: 34 Studies

IMC

Advanced Etude nr. 12

Úr: Vizzutti, Allen: Melodic

Studies

Alfred Music

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá físi til c''
- alla dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga
- alla dúr- og mollþríhljóma
- forsjöundarhljóma frá hvaða tóni sem er í neðstu áttund tónsviðsins
- minnkaða sjöundarhljóma frá físi, g og gís
- stækkaða þríhljóma frá físi, g, gís og a

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins físi til c''
- leiki krómatískan tónstiga frá neðsta tóni upp á efsta tón innan tónsviðsins og niður á neðsta tón aftur
- leiki dúr- og molltónstiga tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur

- leiki þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki forsjuundarhljóma tvær áttundir þar sem því verður við komið, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki minnkaða sjöundarhljóma tvær áttundir upp frá grunntón og niður á grunntón aftur
- leiki stækkaða þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið alla tónstiga og hljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 100, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

Forsjuundarhljómur frá c'

Minnkaður sjöundarhljómur frá fis

Stækkaður þríhljómur frá g

Óundirbúinn nótalestur og tónflutningur

Auk hefðbundins, óundirbúins nótalestrar skal nemandinn tónflytja úr C (heiltón upp), Es (upp um ferund) og A (hálf tón niður). Dæmið skal vera af sambærilegri þyngd og lestrardæmi á miðprófi. Sjá enn fremur prófreglur og skýringar í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 36 og 44.

Samleikur

Hér á eftir fara nokkrar ábendingar um samleiksverk sem gætu reynst notadryg í kennslu. Verkin eru flokkuð í þrennt: verk fyrir grunnám, miðnám og framhaldsnám, allt eftir því í hvaða námsáfanga þau henta best. Innan hvers hluta er verkunum raðað eftir stafrófsröð höfunda og útgefenda getið með sama hætti og annars staðar í námskránni.

Grunnám

<p>CLARK, JOHN G.
New Horizons for Beginner Band
[fimm radda blásarasveit]
<i>Brass Wind</i></p>	<p>HURRELL, ANDREW
Bumper Brass: 101 Easy Duets
[2 trompetar]
<i>Nova Music</i></p>
<p>DEDRICK, ART
March of the Missilemen
[3 trompetar + píanó]
<i>Kendor Music</i></p>	<p>IVESON, JOHN
Three of a Kind
[3 trompetar]
<i>Brass Wind</i></p>
<p>EISENHAUER / WILLIAM
Learn to play cornet duets
<i>Alfred Music</i></p>	<p>KINYON / O'REILLY
Yamaha trumpet duets
[2 trompetar]
<i>Alfred Music</i></p>
<p>GREGSON, EDWARD
New Horizon for Beginner Brass Ensemble
[fimm radda málmblásarasveit]
<i>Brass Wind</i></p>	<p>NIEHAUS / LENNIE
Six Jazz Duets
[2 trompetar]
<i>Kendor Music</i></p>
<p>HALL, JAN INGE
Blandat för blåsare, 1. og 2. hefti
[2 trompetar + es-horn + básúna]
<i>Gehrmans</i></p>	<p>VOXMAN (ÚTS.)
Selected Duets for Cornet or Trumpet, 1. hefti
[2 trompetar]
<i>Rubank</i></p>
<p>HENDERSON / STOUTAMIRE
Duets for festival and fun
[2 trompetar]
<i>Mel Bay</i></p>	<p>ÝMSIR
Great Jazz Duets
[2 trompetar]
<i>Rubank/Hal Leonard</i></p>

Miðnám

- AGNESTIG, CARL-BERTIL**
Musik för 3, 1. hefti
[3 trompetar]
Reuter & Reuter
- BACH, J. S. / HERING, S.**
Bach for two trumpets
[2 trompetar]
Carl Fischer
- BARNARD, GEORGE D.**
The Pals Polka
[2 trompetar + píanó/lúðrasveit]
Carl Fischer
- BOWER / BULLA**
Bop Duets
[2 trompetar]
Charles Colin
- BUSH, IRVING**
Duet Sessions: Duets in the
Modern Jazz Idiom
[2 trompetar]
Charles Colin
- COX, J. S.**
Twelve Concert Duets for Cornet
or Trumpet
[2 trompetar]
Rubank
- EAST, MICHAEL / KAISERHOT**
Three Trumpet Quartets
[4 trompetar]
Kendor Music
- GATTI, DOMENICO**
Duets for Trumpets
[2 trompetar]
Carl Fischer
- GEARHART, LIVINGSTON**
Duet Sessions: Music for Two
[2 trompetar]
Shaw
- GREGSON, EDWARD**
15 Duets for Intermediate Treble
Brass
[2 trompetar]
Brass Wind
- KRESSER / WIENANDT**
Six Short Concert Trios
[3 trompetar]
Belwin Mills
- MCKAY, F. H.**
Carmela Tango
[3 trompetar + píanó]
C. L. Barnhouse Co.
- MILLER, JOHN (ÚTS.)**
Two by Two Trumpet Duets
[2 trompetar]
Faber
- PURCELL / SMITH**
Trumpet Voluntary
[3 trompetar + píanó]
Belwin Mills
- SCHUBERT / LOTZENHISER**
Marche Militaire
[4 trompetar]
Belwin Mills
- STOUFFER, PAUL M. (ÚTS.)**
Six for Three
[3 trompetar]
Kendor Music
- THYGERSON, ROBERT W.**
Jazz for Two: Cool and Blue
[hefti fyrir ólík hljóðfæri fánleg –
ýmsir möguleikar]
The Heritage Music Press
- VOXMAN (ÚTS.)**
Selected Duets for Cornet or
Trumpet, 1. og 2. hefti
Rubank
- WALTERS, HAROLD L.**
Trumpets Wild
[3 trompetar + píanó/lúðrasveit]
Rubank

Framhaldsnám

AESCHBACHER

Svíta
[2 trompetar]
Eulenburg

BACH, J. S. / HERING, S.

Bach for two trumpets
Carl Fischer

BOWER / BULLA

Bop Duets
[2 trompetar]
Charles Colin

BOZZA

Dialogue
[2 trompetar]
Leduc

BRITTEN

Fanfare for St. Edmundsbury
[3 trompetar]
Boosey & Hawkes

BUSH, IRVING

Duet Sessions: Duets in the
Modern Jazz Idiom
[2 trompetar]
Charles Colin

CASTERÈDE

6 Pièces brèves en duo
[2 trompetar]
Leduc

CLODOMIR, PIERRE-FRANÇOIS

12 Duets
[2 trompetar]
IMC

COX, J. S.

Twelve Concert Duets for Cornet
or Trumpet
Rubank

GATES, EVERETT

Odd Meter Duets
[2 trompetar]
Gate Music

GATTI, DOMENICO

Duets for Trumpets
[2 trompetar]
Carl Fischer

GEARHART, LIVINGSTON

Duet Sessions: Music for Two
[2 trompetar]
Shaw

PÁLL P. PÁLSSON

Capriccio
[4 trompetar]
Íslensk tónverkamiðstöð

PLOG (ÚTG.)

10 Concert Duets
[2 trompetar]
Western International Music

SCHEIDT, SAMUEL

Canzon
[4 trompetar]
Robert King

TOMASI

Svíta
[3 trompetar]
Leduc

VOXMAN (ÚTS.)

Selected Duets for Cornet or
Trumpet, 1. og 2. hefti
Rubank

WURM

30 tríó
[3 trompetar]
Robert King

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærisins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu.

Altenburg, Johann Ernst: Trumpeter's and Kettledrummers' Art (1795), The Brass Press, Nashville 1974

- Baines, Anthony: Brass Instruments: Their History and Development, Charles Scribner's Sons, New York 1976
- Bellamah, Joseph L.: A Survey of Modern Brass Teaching Philosophies, Southern Music Co., San Antonio 1976
- D'Ath, Norman W.: Cornet Playing, Boosey & Hawkes, London 1960
- Dale, Delbert: Trumpet Technique (2. útg.), Oxford University Press, London 1985
- Davies, John og Harris, Paul: Improve your sight-reading, Faber, London
- Endsley, Gerald: Comparative Mouthpiece Guide, Tromba Publications, Denver 1980
- Farkas, Philip: The Art of Brass Playing, Wind Music Inc., Rochester 1962
- Farkas, Philip: The Art of Musicianship, Musical Publications, Bloomington 1976
- Gouse, Charles: The Cornett: It's History, Literature and Performance Praxis including a Practical Tutor for Developing Performance Skills, University Microfilms International, Ann Arbor 1974
- Green, Barry/Gallwey, W. Timothy : The Inner Game of Music, Anchor Press Doubleday, Garden City, NY 1986
- Hardin, Anne: A Trumpeter's Guide to Orchestral Excerpts (2. útg.), Camden House, Columbia, SC 1986
- Harper, Thomas: Instructions for the Trumpet (1837), Spring Tree Enterprises, Homer, NY 1988
- Haynie, John J.: How to Play High Notes, Low Notes and All Those in Between, Charles Colin, NY
- Hunt, Norman J.: Guide to Teaching Brass, Wm. C. Brown Co. Pub., Dubuque, IA 1968
- Johnson, Keith: The Art of Trumpet Playing , The Iowa State University Press, Ames 1981
- King, Robert: Brass Players Guide, Robert King Music Sales, North Easton, MA
- Lowrey, Alvin L.: Trumpet Discography, National Trumpet Symposium, Denver 1970

Mathie, Gordon: The Trumpet Teacher's Guide, Queen City Brass Publications, Cincinnati 1984

Rasmussen, Mary: A Teacher's Guide to the Literature of Brass Instruments (2. útg.), Appleyard Pub., Durham, NH 1968

Ridgeon, John: The Physiology of Brass Playing, Brass Wind Publications, Manton, Oakham, Leic.

Sherman, Roger: The Trumpeter's Handbook, Accura Music, Athens, OH 1979

Smithers, Don L.: The History of the Baroque Trumpet Before 1721 (2. útg.), University of Southern Illinois Press, Carbondale 1988

Stewart, M. Dee: Arnold Jacobs: The Legacy of a Master, The Instrumentalist Publishing Co., Evanston, IL

Stork, John and Phyllis: Understanding the Mouthpiece

Tarr, Edward: The Trumpet, Amadeus Press, Portland 1988

Trompette Catalogue thématique, Leduc, Paris

Weast, Robert: Keys to Natural Performance for Brass Players, The Brass World, Des Moines 1979

Webster, Gerald: Method for Piccolo Trumpet, The Brass Press, Nashville 1980

Ýmsir: Brass Anthology (2. útg.), The Instrumentalist Co., Evanston, IL 1984

Tímarit, félag og vefslóðir

International Trumpet Guild Journal, Columbia, SC
<http://www.trumpetguild.org./journal/journal.htm>

HORN

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á horn. Þar á eftir fara kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalista með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á horn

Hljóðfærið, sem hér um ræðir, hefur verið nefnt ýmsum nöfnum, þar á meðal franskt horn og skógarhorn. Í þessari námskrá er hljóðfærið einfaldlega nefnt horn.

Nám á horn getur hafist þegar nemendur hafa náð nægilegum líkamsþroska til að halda á hljóðfærinu. Æskilegt er að hornnemendur hafi beinar framtennur og ekki mjög þykkar varir. Stærð og lögun hornsins gerir það að verkum að börn yngri en 12 ára geta átt í erfiðleikum með að halda á því. Þó eru til hljóðfæri sem eru sérstaklega hönnuð fyrir yngri nemendur. Algengt er, en ekki nauðsynlegt, að nemendur læri fyrst á annað minna og meðfærilegra málmblásturshljóðfæri, svo sem trompet, kornett eða althorn. Slíkt nám getur hafist töluvert fyrr eða um leið og nemandinn hefur líkamlega burði til að leika á viðkomandi hljóðfæri.

Til eru þrenns konar hljóðfæri fyrir byrjendur: einfalt F-horn, einfalt B-horn og tvöfalt horn í F/B. Allar þessar tegundir hafa sína kosti og galla. F-hornið gefur dæmigerðan horntón, er tiltölulega hreint og fingrasetning er svipuð og á trompet, kornetti og alhorni. Þetta er kostur fyrir þá nemendur sem eru að skipta yfir á horn eftir að hafa lært á eitthvert þessara hljóðfæra. Tónöryggi á efra tónsviði F-hornsins er hins vegar

mun minna en á B-horni en B-hornið er aftur léttara. Ókostir B-hornsins eru einkum á neðra tónsviðinu hvað varðar hreinleika og tóngæði, auk þess sem fingrasetningar eru frábrugðnar öðrum málmblasturshljóðfærum.

Með notkun þumalventils sameinar tvöfalda hornið F- og B-hornin í eitt hljóðfæri og gefur nemendum þannig tækifæri til að nýta kosti beggja, án galla þeirra. Gott tvöfalt horn með meðalstóra bjöllu hlýtur því að teljast besti kosturinn fyrir nemendur á flestum stigum námsins þó að í mörgum tilfellum verði þeir að notast við hljóðfæri sem tónlistarskólinn útvegar. Nauðsynlegt er að nemendur í miðnámi hafi til umráða tvöfalt horn. Rétt er að benda á að tvöfalt horn er dýrara og þyngra en einfalt horn.

Millistærð munnstykki er í flestum tilfellum skynsamlegasti kosturinn fyrir nemandann. Munnsetning hornleikara er ólík því sem gerist hjá öðrum málmblásurum. Munnstykkið hvílir mun hærra á vörunum, eða um 60–70% á efri vör og 30–40% á neðri vör. Mikilvægt er að hornnemendur tileinki sér rétta munnsetningu frá upphafi námsins.

Mikið er til af samleiksverkum fyrir málmblásara. Algengust eru kvintettar, kvartettar og tríó en einnig er talsvert um verk fyrir stærri hópa, svo sem lúðrasveitir og málmblásarakóra. Mjög æskilegt er að nemendum á málmblasturshljóðfæri gefist tækifæri til að kynnast þessari tónlist, gjarnan í reglulegu starfi samleikshópa.

Grunnnám

Almennt er miðað við að nemendur, sem hefja nám í hljóðfæraleik 8 til 9 ára gamlir, ljúki grunnnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnnámi

Uppbygging kennslu í grunnnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nem-

enda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga hornnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- haldi rétt á hljóðfærinu og noti fingurgóma á ventlana
- beiti jöfnum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð allgóðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð góðri og eðlilegri munnsetningu
- hafi náð góðum grundvallartókum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá f til e" eða f"
- hafi náð allgóðum tókum á inntónun
- geti gert styrkleikabreytingar vel heyranlegar
- ráði yfir eðlilegri tungutækni miðað við þetta námsstig
- geti leikið bundið og með tungu

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að leika eftir eyra
- hafi fengist við skapandi starf frá upphafi námsins
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil þriggja ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilningu á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í grunnnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfangi. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfangi.

Kennslubækur og æfingar

CLEVENGER / MCDUNN / RUSCH
Dale Clevenger Method 1
Kjos Music

ENDRESEN
Supplementary Studies
Rubank

GRAN, REIDUN
Hornskole, 1. og 2. hefti
Nordisk Musikforlag

GREGSON
20 Supplementary Tunes for
Beginner Brass
Brass Wind

KINYON
Breeze easy Method
Warner Bros.

KROL, B.
Waldhorn studien
D. Rahter, Hamburg

LAWRANCE
Featuring Melody
Brass Wind

LINDKVIST, J.
Hulda Horn's första spelbok
Hulda Horn's andra spelbok
Mo Brass

- MAXIME-ALPHONSE**
200 Études nouvelles, 1. hefti
Leduc
- MILLER**
Simple Studies for Beginner
Brass
Faber
- PLOYHAR, J.**
The French Horn Student
Belwin Mills
Tunes for French Horn Technic
Belwin Mills
- RUSCH**
55 ensemble studies
Belwin Mills
- SKORNICKA**
Rubank Elementary Method
Rubank
- TUCKWELL**
50 first exercises
Oxford University Press
- WASTALL**
Learn as you play
Boosey & Hawkes

Tónverk og safnbækur

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir horn og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

- ARNOLD, J.**
Everybody's Favorite
Amsco
- BACH, J. S.**
Menúett í G-dúr
Medici
- BARROWS**
Moon Shadows
Hal Leonard
- BISSILL / CAMPEL**
Going Solo for F Horn
Faber
- BORODIN**
Polovetzian Dance
Kendor Music
- BRAHMS**
Academic Festival Overture
Themes
Belwin Mills
- BRIGHTMORE**
3 Easy Solos For Horn
Emerson Edition
- CAMPELL**
Horn Solos, 1. hefti
Faber
- CLEWS, E.**
9 Pieces for Horn
Paterson
- COHEN**
Legend of the Hills
Belwin Mills
- CORELLI**
Sarabanda og Gavotta
Rubank
- DENZA**
Funiculi Funicula
Belwin Mills
- DURO**
Boogaloo
Spartan Press
- GREGSON / RIDGEON**
9 miniatures
Brass Wind
- GUNNING / PEARSON**
The Really Easy Horn Book
Faber
- HARRIS, P.**
Funfare for Horn
Associated Board
5 Bagatelles
Associated Board
- JAMES / DEHAAN**
Horn Solos, 1. hefti
Chester
- JOHNSON**
An Intermediate Horn Book
Oxford University Press

- LANGRISH**
8 Easy Pieces for Horn
Oxford University Press
- LAWRANCE**
6 Modern Pieces
Brass Wind
Winners Galore
Brass Wind
- MEUNIER**
Jolicor
Combre
- MOORE / RICHARDSON**
First Book of Horn Solos
Faber
- NUQUIST**
Melody for Horn
Belwin Mills
- OHANIAN**
Beginning Horn Solos
Hal Leonard
- ONOZO / KOVACS**
Horn Music for Beginners
Editio Musica Budapest/Boosey & Hawkes
- PHILLIPS**
Classical and Romantic Pieces
Oxford University Press
- PURCELL**
Menuett
Columbia
- RAMSKILL**
Jazzed Up Too for F Horn
Brass Wind
- RIDOUT, ALAN**
6 Diversions for Horn
Associated Board
- ROSE, M.**
Horn on Holiday
Associated Board
Three Simple Pieces for Horn
Associated Board
- SMITH**
The Huntsman
Belwin Mills
- WASTALL**
Session Time for Brass, French Horn
Boosey & Hawkes
- WILSON / SMITH**
Jazzed up
Brass Wind
- ÝMSIR**
French Horn Solos
Amsco
Horn Solos, tvö hefti
Belwin Mills
New Pieces for Horn, 1. hefti
Associated Board
Up Front Album for F Horn, 1. og 2. hefti
Brass Wind

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi í hornleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunn-

prófi velja nemendur á milli þess að (a) spinna út frá gefnu upphafi, einföldu hljómferli eða lagi, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) leika stutt alþýðulag eða þjóðlag sem þeir hafa lært eftir eyra. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 37 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af samþærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

CLEWS, EILEEN

Off Beat Waltz, Circus Polka
 Úr: 9 Pieces for Horn
Paterson

MOZART, W. A.

Lied-Song
 Úr: Onozo/Kovacs: Horn Music
 for Beginners
*Editio Musica Budapest/Boosey
 & Hawkes*

ROSE, M.

Scherzo
 Úr: Three Simple Pieces for Horn
Associated Board

SCHUBERT, F.

Serenade
 Úr: French Horn Solos
Amsco

TAYLOR / DALLAS

Film '87
 Úr: Ramskill: Jazzed Up Too
Brass Wind

YRADIER, S.

La Paloma
 Úr: French Horn Solos
Amsco

Dæmi um æfingar

MAXIME-ALPHONSE

Æfing nr. 1
 Úr: 200 Études nouvelles, 1. hefti
Leduc

ENDRESEN

Æfing nr. 6
 Úr: Supplementary Studies
Rubank

Es-dúr

a-moll, laghæfur

D-dúr þríhljómur

g-moll þríhljómur

Miðnám

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga hornnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti öruggum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð eðlilegri og vel þjálfaðri munnsetningu
- hafi náð góðum tókum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá B til a''
- hafi hlotið þjálfun sem miði að góðu úthaldi
- hafi náð góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- ráði yfir töluverðu styrkleikasviði og geti gert andstæður augljósar
- ráði yfir góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun
- hafi hlotið nokkra þjálfun í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- hafi gott vald á að leika bundið og með tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi, þ.e. náttúrutónabindingar
- hafi kynnst og hafi skilning á hlutverki hægri handar hvað varðar inntónun og handlokun

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- hafi allgott vald á nótnalestri í F-lykli
- geti tónflutt létt viðfangsefni niður um heiltón og hálfón, þ.e. lesið nótur í Es og E á F-horn
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hversu miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil sjö til átta ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennslubækur og æfingar

- ENDRESEN**
Supplementary Studies, Intermediate and Advanced
Rubank
- FARKAS, PHILLIP**
The Art of French Horn Playing
Summy-Birchard Music
- FEARN, W.**
Exercises for Flexible Horn Playing
Elkan Vogel Co.
French Horn for Beginners
Elkan Vogel Co.
- FRANZ, OSKAR**
Complete Method
Boosey & Hawkes/Carl Fischer
Etudes and Concert Etudes
Belwin Mills/VEB Hofmeister
- GIULIANI**
Esercizi giornalieri
Ricordi
- HOELZEL, M.**
Horn Schule 2
Schott
Spielbuch 2
Schott
- HORNER, A.**
Primary Studies for the French Horn
Elkan Vogel Co.
- HUTH, F.**
Schule für Horn
Simrock Musikverlag
40 Studies
IMC/Southern Music Company
- KOPPRASCH, C.**
60 æfingar, 1. hefti
VEB Hofmeister/IMC
- LANGHEY, O.**
The French Horn
Boosey & Hawkes
- MAXIME-ALPHONSE**
200 Études nouvelles, 1.–3. hefti
Leduc
- NEULING, H.**
Grosse F- und B-Hornschnle
ProMusica

Tónverk og safnbækur

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir horn og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

- BACON, T.**
Selected Songs, 1. og 2. hefti
Southern Music Company
- BOZZA, E.**
En Irlande
Leduc
- BUTT, J.**
Suite
Hinrichsen
- BUTTERWORTH, NEIL**
Prelude and Scherzo
Chappell
- CHERUBINI, LUIGI**
Sónata nr. 1
Sikorski
- CORELLI, A.**
Sónata í F-dúr
Edition Musicus
- DAMASE, J.**
Berceuse
Leduc
Pavane variée
Lemoine

- DANZI, FRANZ
Sónata op. 28
IMC/VEB Hofmeister
- D'INDY, V.
Andante
Billaudot
- ELGAR, E.
Song of the Night
Medici
- GLIERE, R.
Intermezzo
Belwin Mills
- GRANADOS, E.
Orientale Spanish Dance
Studio Music
- HAYDN, FRANZ JOSEPH
Konsert nr. 2 í D-dúr
Breitkopf & Härtel
- HERBERT H. ÁGÚSTSSON
Andante
Íslensk tónverkamiðstöð
- JONES, M.
First Solos for the Horn Player
Schirmer
Solos for the Horn Player
Schirmer
- MANCINI, H.
Pink Panther
Kendor Music
- MASCAGNI, P.
Intermezzo
The Cundy Bettony Co.
- MOORE, D. / RICHARDSON, A.
Second Book of Horn Solos
Faber
- MOZART, W. A.
Konsert nr. 1
Schirmer/Bärenreiter o.fl.
Konsert nr. 2, 2. kafli
Schirmer/Bärenreiter o.fl.
Konsert nr. 3
Schirmer/Bärenreiter o.fl.
Konsert nr. 4, 2. kafli
Schirmer/Bärenreiter o.fl.
Concert Rondo
Schirmer o.fl.
- NIELSEN, C.
Canto Serioso
Skandinaviska Musikförlaget
- OHANIAN, D.
Easy Horn Solos
Hal Leonard
Intermediate Horn Solos
Hal Leonard
- PEPUSCH, J. C. / HOELTZEL
Sónata nr. 1
McCoy
- REE WEKRE, F.
Frøydís' Favorite Prunes,
1.-3. hefti
McCoy
- REYNOLDS, V.
Hornsongs, 1. og 2. hefti
Belwin Mills
- RICHARDSON, N.
Six Horn Tunes
Boosey & Hawkes
- SAINT-SÄENS, CAMILLE
Morceau de concert, 1. kafli
Durand
Rómansa í F-dúr, op. 36
Belwin Mills/Rubank o.fl.
- STOUT, L.
Master Solos Intermediate Level
Hal Leonard
- VOXMAN
Concert and Contest Collection
Rubank
- WEBER, C. M.
Melodies from Der Freischutz
Belwin Mills
- WILLNER
Classical Album for Horn
Boosey & Hawkes
- YANCICH, M.
Fifteen Solos
Wind Music
- ÝMSIR
Contemporary French Recital
Pieces
IMC

Horn Solos, Level 2
Belwin Mills

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í hornleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, þ.m.t. tónflutningur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómferli með eða án undirleiks. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BOZZA, E.
En Irland
Leduc

CHERUBINI, L.
Sónata nr. 1
Sikorski

CORELLI, A.
Sónata í F-dúr, 1. kafli
Edition Musicus

HAYDN, FRANZ JOSEPH
Konsert nr. 2 í D-dúr,
1. eða 3. kafli
Breitkopf & Härtel

MOZART, W. A.
Konsert nr. 3, 2. kafli
Schirmer/Bärenreiter

SAINT-SAËNS, C.
Rómansa, op. 36
Belwin Mills/Rubank o. fl.

Dæmi um æfingar

KOPPRASCH, C.
 Æfing nr. 8
 Úr: 60 æfingar, 1. hefti
 VEB Hofmeister/IMC

MAXIME-ALPHONSE
 Æfing nr. 36
 Úr: 200 Études nouvelles, 1. hefti
 Leduc

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá B til a"
- dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga til og með fimm formerkjum
- dúr- og mollþríhljóma til og með fimm formerkjum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins frá B til a"
- leiki krómatískan tónstiga frá B upp á a" og niður á B aftur
- leiki dúr- og molltónstiga tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga og þríhljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. $\text{♩} = 78$, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Við lok framhaldsnáms eiga hornnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti jafnri og lipurri fingratækni og ráði yfir talsverðum hraða
- beiti eðlilegri og vel þjálfaðri munnsetningu
- hafi náð mjög góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð tókum á öruggri og þroskaðri tónmyndun á öllu tónsviðinu frá F til b", h" eða c""
- hafi náð góðu úthaldi
- hafi náð mjög góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- leiki hreint, kunni grip til lækkunar og hækkunar tóna og geti aðlagð inntónun í samleik
- þekki helstu aukafingrasetningar
- ráði yfir víðu styrkleikasviði hvar sem er á tónsviði hljóðfærisins
- ráði yfir mjög góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun, þ.m.t. leikni í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi á öllu tónsviðinu, þ.e. náttúru-tónabindingar
- geti leikið varatrillur eftir þörfum
- geti leikið trillur og skrautnótur í samræmi við tónbókmenntir þessa námsáfangar
- beiti vel mótaðri hægrihandartækni til inntónunar og handlokunar

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi bæði í F og tónflutt yfir í Es, E eða D
- hafi hlotið þjálfun í tónflutningi yfir í C, B basso og G
- hafi gott vald á nótnalestri í F-lykli
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna

- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt almennum hluta aðalnámskrár, bls. 41–42

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilningu á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig verkefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf framhaldsnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er þrískiptur: æfingar, tónverk og útdrættir úr hljómsveitarverkum. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Aefingar

FARKAS, PHILLIP
The Art of French Horn Playing
<i>Summy-Birchard Music</i>	HUTH, F.
Schule für Horn
<i>Simrock Musikverlag</i>
40 Studies
<i>IMC/Southern Music Company</i>
FEARN, WARD
Exercises for Flexible Horn
Playing
<i>Elkan Vogel Co.</i>	KOPPRASCH, C.
60 Etudes
<i>Belwin Mills/VEB Hofmeister/IMC</i>
o. fl.
FRANZ, OSKAR
Complete Method
<i>Boosey & Hawkes/Carl Fischer</i>
Etudes and Concert Etudes
<i>Belwin Mills/VEB Hofmeister</i>	MAXIME-ALPHONSE
200 Études nouvelles, 3.–5. hefti
<i>Leduc</i>
GALLAY, F.
40 Preludes, op. 27
<i>IMC</i>
24 Studies
<i>IMC</i>	NEULING, H.
Grosse F- und B-Hornschnle
<i>ProMusica</i>
HORNER, A.
Primary Studies for the French
Horn
<i>Elkan Vogel Co.</i>	REYNOLDS, VERNE
Studies
<i>Schirmer</i>

Tónverk

Eftirfararandi tóverk eru fyrir horn og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

ARNOLD, MALCOLM
Fantasy
[einleiksverk]
<i>Faber</i>	CORELLI, ARCANGELO /
OSTRANDER
Sónata í g-moll
<i>Edition Musicus</i>
BACH, J. S.
6 svítur
[einleiksverk]
<i>Southern Music Co.</i>	CZERNY, CARL
Andante og Polacca
<i>Doblinger</i>
BERGE, SIGURD
Hornlökk
[einleiksverk]
<i>Norsk Musikforlag</i>	DANZI, FRANZ
Sónata, op. 44
<i>Sikorski</i>
BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Sónata, op. 17
<i>Schirmer/Peters o. fl.</i>	DUKAS, PAUL
Villanelle
<i>Durand/IMC</i>
BOZZA, EUGÈNE
En forèt
<i>Leduc</i>	DUNHILL, THOMAS
Cornucopia
<i>Boosey & Hawkes</i>
CHERUBINI, LUIGI
Tvær sönötur
<i>Sikorski</i>	FRANÇAIX, JEAN
Divertimento
<i>Transatlantique</i>
Canon in Octave
<i>IMC</i>

- GLIERE, RHEINOLD**
Konsert í B-dúr
IMC
- HAYDN, F. JOSEPH**
Konsert nr. 1 í D-dúr
Breitkopf & Härtel
- HAYDN, MICHAEL**
Konsert í D-dúr
Universal Edition
- HERBERT H. ÁGÚSTSSON**
Konsert
Íslensk tónverkamiðstöð
Thema con Variazioni
Íslensk tónverkamiðstöð
- HINDEMITH, PAUL**
Sónata í F-dúr
Schott
- JÓN ÁSGEIRSSON**
Konsert fyrir horn og hljómsveit
(1992)
*Handrit og píanóraddskrá hjá
Sinfóniuhljómsveit Íslands*
- LARSSON, LARS-ERIK**
Concertino
Gehrmans
- MOZART, W. A.**
Konsert nr. 2
*Breitkopf & Härtel/Schirmer/
Bärenreiter o.fl.*
Konsert nr. 4
*Breitkopf & Härtel/Schirmer/
Bärenreiter o.fl.*
Concert Rondo
Schirmer/Bärenreiter o.fl.
- NEULING, H.**
Bagatelle
[einleiksverk]
ProMusica
- POULENC, FRANCIS**
Elegie
Chester
- ROSETTI (RÖSSLER), F. A.**
Konsert í d-moll
Simrock Musikverlag
- ROSSINI, GIOACCHINO**
Preludium, tema e variazioni
IMC/Schott/Peters
- SAINT-SAËNS, CAMILLE**
Morceau de concert
Durand
- SCHUMANN, ROBERT**
Adagio og Allegro, op. 70
*Boosey & Hawkes/Peters/
Schirmer o.fl.*
- SCRIABIN, ALEXANDER**
Romance, op. 40
Belwin Mills
- STRAUSS, FRANZ**
Konsert, op. 8
Carl Fischer
Introduction, Theme & Variations
Zimmerman
Nocturno, op. 7
Universal Edition
- STRAUSS, RICHARD**
Andante, op. posth.
Boosey & Hawkes
Konsert nr. 1 í Es-dúr (1888)
IMC o.fl.

Útdrættir úr hljómsveitarverkum

BACH, J. S. / JANETZKY Bach Studien, 1. og 2. hefti <i>VEB Hofmeister</i>	MAHLER, G. Sinfóniur nr. 1 og 2 [hornraddir] <i>Paxman</i>
CHAMBERS (ÚTG.) Orchestral Excerpts, 1.-7. hefti <i>IMC</i>	MOORE (ÚTG.) Operatic French Horn Passages <i>Presser</i>
FARKAS (ÚTG.) Orchestral Passages for the French Horn From the Modern French Repertoire <i>Durand/Elkan Vogel Co.</i>	STRAUSS, R. / CHAMBERS Orchestral Excerpts <i>IMC</i>
GUMBERT (ÚTG.) Orchesterstudien, tólf hefti <i>VEB Hofmeister</i>	WAGNER, R. / CHAMBERS Orchestral Excerpts <i>IMC</i>
HÄNDEL, G. F. / JANETZKY Händel Studien, 1. og 2. hefti <i>VEB Hofmeister</i>	

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þrjúþætt: hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 41–42 í sama riti. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi í hornleik skal nemandi leika þrjú verk, útdrætti úr hljómsveitarverkum og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á framhaldsprófi velja nemandur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni og (b) leika samleiksverk þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 44. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 40 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi og útdrætti úr hljómsveitarverkum. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk, útdrættir úr hljómsveitarverkum og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Sónata, op. 17, 1. kafli
Schirmer/Peters o. fl.

BOZZA, EUGÈNE
En forêt
Leduc

LARSSON, LARS-ERIK
Concertino, 1. eða 3. kafli
Gehrmans

MOZART, W. A.
Konsert nr. 2, 1. kafli
*Breitkopf & Härtel/Schirmer/
Bärenreiter o.fl.*

ROSSINI, GIOACCHINO
Preludium, tema e variazioni
IMC/Schott/Peters

STRAUSS, RICHARD
Andante, op. posth.
Boosey & Hawkes

Dæmi um útdrætti úr hljómsveitarverkum

BEETHOVEN, L. V.
Sinfónía nr. 9, 4. kafli (4. horn)

BRAHMS, J.
Sinfónía nr. 2, 1. kafli

BRUCKNER, A.
Sinfónía nr. 4, 1. kafli

RAVEL, M.
Pavane pour une infante défunte

STAUSS, R.
Till Eulenspiegel

TCHAIKOVSKY, P.
Sinfónía nr. 5, 2. kafli

Dæmi um æfingar

MAXIME-ALPHONSE
Æfing nr. 7
Úr: 200 Études nouvelles, 4. hefti
Leduc

REYNOLDS, VERNE
Æfing nr. 1
Úr: Studies
Schirmer

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatiskan tónstiga frá F til b", h" eða c"
- eftirfarandi tónstiga og hljóma innan tónsviðsins F til b", h" eða c", tvær áttundir í senn, upp frá grunntóni í neðstu eða næstneðstu áttund og niður á sama tón aftur; prófdómari velur í hvorri áttundinni er byrjað:
 - alla dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga
 - alla dúr- og mollþríhljóma
 - alla forsöundarhljóma
 - minnkaða sjöundarhljóma frá F, Fís, G og f, fí, g
 - stækkaða þríhljóma frá F, Fís, G, Gís og f, fí, g, gís

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki krómatiskan tónstiga frá neðsta tóni upp á efsta tón innan tónsviðsins og niður á neðsta tón aftur
- geti leikið alla tónstiga og hljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 100, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki alla tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

Forsöundarhljómur frá A

Miðnám

FRANZ, O.
100 Duets
*Southern Music Company/
Erdman*

NICCOLAI, OTTO
6 Duets
Musica Rara

REICHA, A.
Trió, op. 82
*VEB Hofmeister/IMC/Simrock
Musikverlag*

VOXMAN (ÚTG.)
Selected Duets, tvö hefti
Rubank

Framhaldsnám

AMON, J.
Kvartett í F-dúr, op. 20
[horn + fiðla + víola + selló]
KaWe

BEETHOVEN, LUDWIG VAN
Sextett, op. 81
[2 horn + 2 fiðlur + víola + selló]
Boosey & Hawkes/IMC

BOZZA, E.
Suite
[4 horn]
Leduc

BRAHMS, JOHANNES
Trió, op. 40
[fiðla + horn + píanó]
Belwin Mills o.fl.

CASTELNUOVO-TEDESCO, M.
Choral and Variations
[4 horn]
Henry Elkan

FRANZ, O.
100 Duets
[2 horn]
Southern Music Co./Erdman
100 Quartets
[4 horn]
Erdman

HAYDN, J.
Konsert fyrir 2 horn
KaWe

KOPPRASCH, W.
3 Duets
[2 horn]
VEB Hofmeister o.fl.

MOZART, W. A.
12 Stücke, K. 487
[2 horn]
Boosey & Hawkes/

MOZART, W. A.
VEB Hofmeister/IMC o. fl.
Kvintett, K. 407
[horn + fiðla + 2 víolur + selló]
*Boosey & Hawkes/Peters/
Bärenreiter*

NICCOLAI, OTTO
6 Duets
[2 horn]
Musica Rara

REICHA, A.
Trió op. 82
[3 horn]
*VEB Hofmeister/IMC/Simrock
Musikverlag*

RICHTER, ANTON
6 Stücke für 4 Hörner
Doblinger

ROSSINI, G.
Le Rendez-vous de chasse
[4 horn]
Simrock Musikverlag

SCHUMANN, ROBERT
Konzertstück für 4 Hörner
IMC o.fl.

SHAW, LOWELL
Fripperies
[4 horn]
Hornist's Nest

TSCHEREPNINE, N.
6 kvartettar
[4 horn]
Forberg Musikverlag

VOXMAN (ÚTG.)
Selected Duets, 2. hefti
[2 horn]
Rubank

ÝMSIR
Duets from the Old Masters
[2 horn]
Belwin Mills

ÝMSIR
Waldhorn Quartette
[litlar grænar bækur]
VEB Hofmeister

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærisins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu.

Baines, Anthony: Brass Instruments Their History and Development, Faber and Faber 1976, Dover Publ. 1993

Brüchle, Bernhard: Horn Bibliographie I, II, III, Heinrichshofen Wilhelmshaven

Brüchle, Bernhard: Kulturgeschichte des Horns, Hans Schneider, Tützing

Farkas, Philip: The Art of French Horn Playing, Summy-Birchard Publishing Co. 1956

Farkas, Philip: The Art of Brass Playing, Wind Music, Inc., Bloomington, Indiana, USA 1989

Farkas, Philip: The Art of Musicianship, Wind Music, Inc., Bloomington, Indiana, USA 1976

Fitzpatrick, Horace: The Horn and Horn Playing, Oxford University Press, London

Gregory, Robin: The Horn, Faber and Faber Limited

Holck/Andresen: Kunsten å puste, Danish Brass Publishing

Janetzsky/Brüchle: The Horn, Amadeus Press

Jørgensen, Harald: Öving (18 gode råd for sangere og instrumentalister) Norges Musikkorps Forbund (Emnehefte 32)

Kaslow, David: Living Dangerously with the Horn, Birdalone Music

Meckna, Michael: Twentieth Century Brass, Soloists Greenwood Press

Montagu, Jeremy: The French Horn, Shire Publications Ltd. 1999

Morley-Pegge, R: The French Horn, W.W. Norton

- Orval, Francis: Method for Natural Horn, Editions Marc Reift
- Pettitt, Stephen: Dennis Brain, a biography, Robert Hale, London
- Pizka, Hans: Hornisten-Lexicon, Hans Pizka Edition
- Pizka, Hans: Mozart and the Horn, Hans Pizka Edition
- Pritchard, Paul: The Business, Copyright 1992, ISBN 0 9520626 0 7, (útgefandi ónefndur)
- Ree Wekre, Frøydis: Thoughts on Playing the Horn Well (einkaútgáfa Ree Wekre)
- Ree Wekre/Lofthouse: Om det å spille messinginstrument, Norges Musikkorps Forbund (Emnehefte 21)
- Schuller, Gunther: Horn Technique, Oxford University Press 1992
- Scott Whitener, Cathy L.: A Complete Guide to Brass: Instruments and Pedagogy, Schirmer Books
- Stewart, M. Dee: Philip Farkas, The Legacy of a Master, Instrumentalist Publishing Company
- Tuckwell, Barry: Horn (Yehudi Menuhin Music Guides), Macdonald & Co. Ltd.
- Tuckwell, Barry: Playing the Horn, Oxford University Press

Tímarit og vefslóðir

International Horn Society: The Horn Call, a quarterly journal,
<http://www.horndoggie.com/horn>

Ýmsar upplýsingar má fá á eftirfarandi vefslóðum:
<http://www.hornplayer.net>
<http://www.thefrenchhorn.net>

ALTHORN

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á althorn. Þar á eftir fara kaflar um tvo megináfanga námsins, þ.e. grunnnám og miðnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalistar með dæmum um viðfangsefni í hvorum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á althorn

Althorn í Es, einnig nefnt Es-horn, er einkum notað í ýmsum gerðum bláasaraveita. Flestir nemendur hér á landi hafa skipt frá althorni yfir á franskt horn þegar lengra líður á námsferilinn og því miðast þessi námskrá eingöngu við grunnnám og miðnám.

Nám á althorn getur hafist þegar nemendur hafa líkamlega burði til að leika á hljóðfærið. Algengast er að nám á althorn hefjist við 8 til 9 ára aldur.

Fyrir allmörgum árum var skylt hljóðfæri, „mellophone“, þróað í Bandaríkjunum. Þetta hljóðfæri getur bæði virkað sem Es- og F-hljóðfæri og er því sérlega heppilegt í lúðrasveitum.

Althorn er mikið notað í Bretlandi en þar er það kallað „tenor horn“. Þetta getur valdið nokkrum misskilningi þar sem baritónhorn er stundum kallað tenórhorn á Íslandi. Hafa ber í huga að mikið af kennsluefni fyrir althorn kemur frá Bretlandi og er í flestum tilfellum merkt tenórhorni.

Tónlist fyrir althorn er skrifuð í G-lykli. Á síðustu árum hefur einleiksverkum, sem sérstaklega eru samin fyrir althorn, fjölgað en þrátt fyrir það er úrval verka fremur takmarkað. Nauðsynlegt er því að leita í tónlist sem samin er fyrir önnur hljóðfæri.

Mikið er til af samleiksverkum fyrir málmblásara. Algengust eru kvintettar, kvartettar og tríó en einnig er talsvert um verk fyrir stærri hópa, svo sem lúðrasveitir og málmblásarakóra. Mjög æskilegt er að nemendum á málmblásturshljóðfæri gefist tækifæri til að kynnast þessari tónlist, gjarnan í reglulegu starfi samleikshópa.

Grunnnám

Almennt er miðað við að nemendur, sem hefja nám í hljóðfæraleik 8 til 9 ára gamlir, ljúki grunnnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnnámi

Uppbygging kennslu í grunnnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga nemendur á althorn að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- haldi rétt á hljóðfærinu og noti fingurgóma á ventlana
- beiti jöfnum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð allgóðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð góðri og eðlilegri munnsetningu

- hafi náð góðum grundvallartökum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá a til g"
- hafi náð allgóðum tókum á inntónun
- geti gert styrkleikabreytingar vel heyranlegar
- ráði yfir eðlilegri tungutækni miðað við þetta námsstig
- geti leikið bundið og með tungu

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að leika eftir eyra
- hafi fengist við skapandi starf frá upphafi námsins
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil þriggja ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í grunnnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennslu efni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Listinn er þrískiptur. Fyrst birtast kennslubækur og æfingar, þá tónverk og safnbækur fyrir althorn og loks tónverk og safnbækur sem skrifuð eru fyrir önnur hljóðfæri í G-lykli. Trompetnámsefni hentar alla jafna vel fyrir althorn. Rétt er þó að benda á að þar sem trompet er í B en althorn í Es, mun hljómborðsundirleikur trompetnámsefnis ekki hljóma rétt þegar trompetnótur eru lesnar óbreyttar á althorn. Nota má efnið án undirleiks en til að undirleikurinn verði nýtilegur þarf undirleikarinn að tónflytja.

Kennslubækur og æfingar

AGNESTIG, CARL-BERTIL
Vi spilar trumpet 1 og 2
Gehrmans

BJÖRGVIN Þ. VALDIMARSSON
Trompet-leikur, 1. og 2. hefti
Nótnaútgáfa B.P.V.

CLARKE, HERBERT L.
Elementary Studies
Carl Fischer

ENDRESEN, R. M.
Supplementary Studies
Rubank

HERFURTH, C. P.
A Tune a Day, 1. og 2. hefti
Chappell/Boston

HERING, S.
Trumpet Course:
Book 1: The Beginning Trumpeter
Book 2: The Advancing Trumpeter
Carl Fischer
40 Progressive Etudes for
Trumpet
Carl Fischer

LAWRANCE, PETER
Winners Galore
Brass Wind

RIDGEON, JOHN
New Horizons for the Young
Brass Player
Brass Wind

SKORNIKA, J. E. / BOLTZ, E. G.
Intermediate Method
Rubank

WASTALL, P.
Learn As You Play
Boosey & Hawkes

SUNDBERG, A. / EKINGE, B.
Trumpeten och jag 1, 2, 3 og 4
Thore Ehrling Musik AB

WIGGINS, BRAM
First Tunes and Studies
Oxford University Press

Tónverk og safnbækur fyrir althorn

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir althorn og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

BALL, M. / CARR, G. / PAKER, J.
Top Line
Brass Wind

RAMSKILL, ROBERT
Jazzed up too
Brass Wind

GREGSON, E. / RIDGEON, J.
Nine Miniatures
Brass Wind

SIEBERT, E.
The Young Soloist
Studio Music

HANMER, R.
Arioso and Caprice for Es horn
R. Smith

WALLACE, J. / PEARSON, L.
Going Solo
Faber

JONES, P. / HOWARTH, E.
Just Brass – Horn Solos
Chester

ÝMSIR
Boosey's Tenor Horn Album
Boosey & Hawkes

LAWRANCE, PETER
In Concert
Brass Wind

Up Front – Album for Es horn,
1. og 2. hefti
Brass Wind

PEARSON, L.
The Really Easy Tenor Horn Book
Faber

Tónverk og safnbækur – önnur hljóðfæri

BAGGE, SVEN-OLOV
Trumpetpop
Intersong

GUNNING, C. / LYONS, G.
The Really Easy Trumpet Book
Faber

BEELER, WALTER
29 Cornet Solos and 3 Encores
Schirmer

HARE, NICHOLAS
The Magic Trumpet
Boosey & Hawkes

BORST, R. / BOGÁR, I.
Musique De Trompette
Boosey & Hawkes

LAWRANCE, PETER
Badinage
Brass Wind

DEXTER, HAROLD
A Tune a Day, Ensemble Book
Chappell/Boston

LAWTON, SIDNEY
Old English Trumpet Tunes,
1. hefti
Oxford University Press

GREGSON, EDWARD
Ten Miniatures
Brass Wind

NORTON, CHRISTOPHER
Microjazz
Boosey & Hawkes

RIDGEON, JOHN
Six Rhythmic Pieces
Brass Wind

STUART, HUGH M.
Trumpet Fancies
Boston Music Co.

WALLACE, JOHN / MILLER, JOHN
First Book of Trumpet Solos
Faber

WASTALL, PETER
First Repertoire Pieces for
Trumpet
Boosey & Hawkes

WEDGWOOD, PAMELA
Jazzin' about
Faber

ÝMSIR
Eight Easy Pieces By Classical
Composers
Chester

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi í althornleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunnprófi velja nemendur á milli þess að (a) spinna út frá gefnu upphafi, einföldu hljómfæri eða lagi, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) leika stutt alþýðulag eða þjóðlag sem þeir hafa lært eftir eyra. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 37 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyriræli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dænum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af samþærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

GREGSON, E.
Folk Song
Úr: Gregson, E./Ridgeon, J.: Nine
Miniatures
Brass Wind

PEARSON, L.
British Grenadiers
Úr: Wallace, J./Pearson, L.:
Going Solo
Faber

WOOLFENDEN, G.
Lonely Steppes
Úr: Up Front – Album for Es-horn,
2. hefti
Brass Wind

HOOK, J.
Sweet Lass of Richmond Hill
Úr: Siebert, E.: The Young Soloist
Studio Music

RAMSKILL, R.
Hot Pursuit
Úr: Jazzed up too
Brass Wind

SCHUBERT, F.
The Trout
Úr: Wallace, J./Pearson, L.:
Going Solo
Faber

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 13
Úr: Endresen, R. M.: Supple-
mentary Studies
Rubank

Æfing nr.13
Úr: Hering, S.: 40 Progressive
Etudes for Trumpet
Carl Fischer

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá g til f''
- dúrtónstiga og laghæfa molltónstiga til og með tveimur formerkjum
- þríhljóma í dúr og moll til og með tveimur formerkjum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins g til f''
- leiki krómatiskan tónstiga frá neðsta tóni upp á efsta tón innan tónsviðsins og niður á neðsta tón aftur
- leiki dúr- og molltónstiga eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga og hljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og brotna þríhljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 60, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

Krómatiskur tónstigi frá g

D-dúr

e-moll, laghæfur

C-dúr þríhljómur

g-moll þríhljómur**Miðnám**

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga nemendur á althorn að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti öruggum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð eðlilegri og vel þjálfðri munnsetningu
- hafi náð góðum tókum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá g til b"
- hafi hlotið þjálfun sem miði að góðu úthaldi
- hafi náð góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- ráði yfir töluverðu styrkleikasviði og geti gert andstæður augljósar
- ráði yfir góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun

- hafi hlotið nokkra þjálfun í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- hafi gott vald á að leika bundið og með tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi, þ.e. náttúrutónabindingar

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- geti tónflutt létt viðfangsefni upp um heiltón, þ.e. lesið nótur í F á Es-horn
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hversu miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil sjö til átta ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er þrískiptur. Fyrst birtast kennslubækur og æfingar, þá tónverk og safnbækur fyrir althorn og loks tónverk og safnbækur sem skrifuð eru fyrir önnur hljóðfæri í G-lykli. Trompetnámsefni hentar alla jafna vel fyrir althorn. Rétt er þó að benda á að þar sem trompet er í B en althorn í Es mun hljómborðsundirleikur trompetnámsefnis ekki hljóma rétt þegar trompetnótur eru lesnar óbreyttar á althorn. Til að undirleikurinn verði nýtilegur þarf undirleikarinn að tónflytja.

Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennslubækur og æfingar

ARBAN, J. B. Cornet Method <i>Boosey & Hawkes</i>	HERING, S. Trumpet Course <i>Carl Fischer</i> 40 Progressive Etudes for Trumpet <i>Carl Fischer</i> 32 Etudes for Trumpet <i>Carl Fischer</i>
ENDRESEN, R. M. Supplementary Studies <i>Rubank</i>	KOPPRASCH, C. Sixty Selected Studies for Trumpet <i>Carl Fischer</i>
CLARKE, HERBERT L. Technical Studies <i>Carl Fischer</i> Characteristic Studies <i>Carl Fischer</i>	SUNDBERG, A. / EKINGE, B. Trumpeten och jag 3 og 4 <i>Thore Ehrling Musik AB</i>
GOWER, W. M. / VOXMAN, H. Advanced Method, 1. og 2. hefti <i>Rubank</i>	WIGGINS, BRAM First Tunes and Studies <i>Oxford University Press</i>
HERFURTH, C. P. A Tune a Day, 2. hefti <i>Chappell/Boston</i>	

Tónverk og safnbækur fyrir althorn

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir althorn og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

BALL, M. / CARR, G. / PAKER, J.
Top Line
<i>Brass Wind</i>	RAMSKILL, ROBERT
Jazzed up too
<i>Brass Wind</i>
GREGSON, E. / RIDGEON, J.
Nine Miniatures
<i>Brass Wind</i>	SIEBERT, E.
The Young Soloist, Eight Solos
for Es
<i>Studio Music</i>
HANMER, R.
Arioso and Caprice for Es horn
<i>R. Smith</i>	WALLACE, J. / PEARSON, L.
Going Solo – Tenor Horn
<i>Faber</i>
JONES, P. / HOWARTH, E.
Just Brass – Horn Solos
<i>Chester</i>	ÝMSIR
Boosey's Tenor Horn Album
<i>Boosey & Hawkes</i>
LAWRANCE, PETER
In Concert
<i>Brass Wind</i>	Up Front – Album for Es horn,
1. og 2. hefti
<i>Brass Wind</i>

Tónverk og safnbækur – önnur hljóðfæri

BEELER, WALTER
29 Cornet Solos and 3 Encores
<i>Schirmer</i>
Solos for the Trumpet Player
<i>Schirmer</i>	STUART, HUGH M.
Trumpet Fancies
<i>Boston Music Co.</i>
BORST, R. / BOGÁR, I.
Musique De Trompette
<i>Boosey & Hawkes</i>	TELEMANN, G. PH.
Heroic Music
<i>Oxford University Press</i>
Svitur nr. 1 og 2
<i>Boosey & Hawkes</i>
LANNING, JERRY
Classic Experience Collection
<i>Cramer</i>	WAGNER, RICHARD
Song to the Evening Star
<i>Kendor Music</i>
LAWTON, SIDNEY
Old English Trumpet Tunes, 1. og
2. hefti
<i>Oxford University Press</i>	WALLACE, JOHN / MILLER, JOHN
First Book of Trumpet Solos
<i>Faber</i>
Second Book of Trumpet Solos
<i>Faber</i>
NORTON, CHRISTOPHER
Microjazz
<i>Boosey & Hawkes</i>	WEDGWOOD, PAMELA
Jazzin' about
<i>Faber</i>
POGSON, STEVE
The Way To Rock
<i>Boosey & Hawkes</i>	WILLNER, ARTHUR
Classical Album
<i>Boosey & Hawkes</i>

YMSIR
Eight Easy Pieces By Classical
Composers
Chester

Let Us Have Music for Trumpet
Carl Fischer

New Pieces for Trumpet
Associated Music Publishers

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfærleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í althornleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, þ.m.t. tónflutningur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika frum-samið verk eða eigin útsetningu og (c) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómferli með eða án undirleiks. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrir-mæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BALL, M.

Chase

Úr: Ball, M./Carr, G./Parker, J.:

Top Line

Brass Wind

DONIZETTI, G.

O Mio Fernando

Úr: Boosey's Tenor Horn Album

Boosey & Hawkes

WATT, G. L.

Rómansa í Es-dúr

Úr: Boosey's Tenor Horn Album

Boosey & Hawkes

LAWRANCE, P.

Aría fyrir Es-horn

Úr: In Concert

Brass Wind

RAMSKILL, R.

In the Fast Lane

Úr: Jazzed up too

Brass Wind

LAWRANCE, P.

Elegy

Úr: In Concert

Brass Wind

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 32

Úr: Endresen, R. M.: Supple-

mentary Studies

Rubank

Æfing nr. 36

Úr: Hering, S.: 40 Progressive

Etudes for Trumpet

Carl Fischer

Tónstígar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstíga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstíga og hljóma sem leiknir skulu.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómátískan tónstíga frá g til b''
- dúrtónstíga, hljómhæfa og laghæfa molltónstíga til og með fimm formerkjum
- dúr- og mollþríhljóma til og með fimm formerkjum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstíga og hljóma innan tónsviðsins g til b''
- leiki krómátískan tónstíga frá g upp á b'' og niður á g aftur

- leiki dúr- og molltónstiga tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga og hljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 78, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

g-moll, hljómhæfur

Grunnnám

GREGSON, EDWARD
15 Duets for Intermediate Brass
[tveir eins]
Brass Wind

VOXMAN, H.
Selected Duets, 1. og 2. hefti
[tveir eins]
Rubank

Miðnám

MOWAT, CHRISTOPHER
Brass People
[trompet, alhorn, F-horn, básúna,
barítónhorn, túba – ýmsir möguleikar]
Brass Wind

RAMSKILL, ROBERT
Beano
[trompet, alhorn, F-horn, básúna,
barítónhorn, túba – ýmsir möguleikar]
Brass Wind
By Arrangement
[trompet, alhorn, F-horn, básúna,
barítónhorn, túba – ýmsir möguleikar]
Brass Wind

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærinsins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu.

Atli Magnússon og fleiri: Skært lúðrar hljóma, Saga íslenskra lúðrasveita, Samband íslenskra lúðrasveita og Ísafoldarprentsmiðja h.f., Reykjavík 1984

Baines, Anthony: Brass Instruments: Their History and Development, Faber & Faber 1976, (Charles Scribner's Sons, New York 1976)

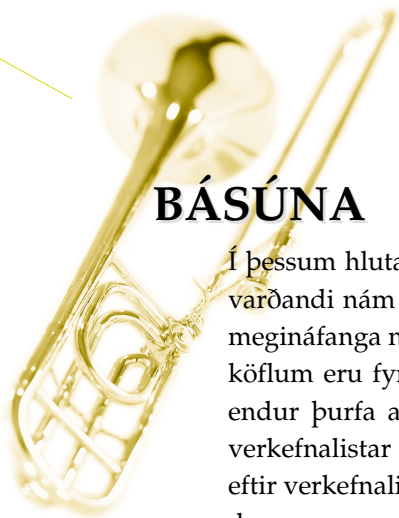
Bevan, Clifford: The Tuba Family, Faber

Farkas, P.: The Art of Brass Playing, Wind Music Inc., Rochester 1962

Ridgeon, John: The Physiology of Brass Playing, Brass Wind Publications, Manton, Oakham Leic.

Ýmsir: Brass Anthology (2. útg.), The Instrumentalist Company, Evanston IL 1984

BÁSÚNA

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á básúnu. Þar á eftir fara kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalistar með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á básúnu

Básúnur eru til í ýmsum stærðum og gerðum. Námskrá þessi gerir ráð fyrir að algengasta gerðin, tenórbásúnan, sé notuð sem aðalhljóðfæri.

Nám á básúnu getur hafist þegar nemendur hafa líkamlega burði til að leika á hljóðfærið. Algengast er að básúnunám hefjist um 9 til 10 ára aldur.

Tenórbásúnan er til í nokkrum útfærslum. Mælt er með því að ungir byrjendur hafi til umráða fremur létt hljóðfæri með grönnum pípum (t.d. medium eða small bore). Munnstykki byrjenda ættu heldur ekki að vera stór. Eðlilegt er að nemendur skipti yfir á stærra hljóðfæri og stærra munnstykki þegar þeir vaxa að burðum og ná betri tókum á básúnu-leiknum. Mælt er með að nemendur kynnist sem fyrst notkun F-ventils og hafi til umráða slíkt hljóðfæri eigi síðar en í miðnámi.

Þar sem sleðinn er aðaleinkenni básúnunnar er ekki hægt að líta á takkabásúnu sem básúnu enda er hún ventlahljóðfæri, skylt barítónhorni. Í námskránni er miðað við að notuð sé sleðabásúna.

Töluvert er til af tónlist fyrir básúnu, bæði einleiks- og samleiksverkum. Mikill meirihluti kennslubóka fyrir básúnu er ætlaður tenórbásúnu en

sérstakar kennslubækur eru til fyrir alt- og bassabásúnu. Básúnan er notuð í flestum tegundum tónlistar: sígildri tónlist, ýmiss konar blásaratónlist, djassi, dægurtónlist og samtímatónlist.

Þó að vissrar tilhneigingar gæti til að skipta básúnuleikurum í tvo aðalflokka, þ.e. tenór- og bassabásúnuleikara, er öllum básúnuleikurum hollt að kynnst fleiri en einum meðlim básúnufjölskyldunnar einhvern tíma á námsferlinum.

Mikið er til af samleiksverkum fyrir málmblásara. Algengust eru kvintettar, kvartettar og tríó en einnig er talsvert um verk fyrir stærri hópa, svo sem lúðrasveitir og málmbláarakóra. Mjög æskilegt er að nemendum á málmblasturshljóðfæri gefist tækifæri til að kynnst þessari tónlist, gjarnan í reglulegu starfi samleikshópa.

Grunnnám

Almennt er miðað við að nemendur, sem hefja nám í hljóðfæraleik 8 til 9 ára gamlir, ljúki grunnnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnnámi

Uppbygging kennslu í grunnnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga básúnunemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- haldi rétt á hljóðfærinu

- hafi náð tökum á nákvæmri og markvissri notkun sleðans
- hafi náð tökum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð góðri og eðlilegri munnsetningu
- hafi náð góðum grundvallartökum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá F til f'
- hafi náð allgóðum tökum á inntónun
- geti gert styrkleikabreytingar vel heyranlegar
- ráði yfir eðlilegri tungutækni miðað við þetta námsstig
- geti leikið bundið og með tungu
- hafi hlotið nokkra þjálfun í að beita a.m.k. tveimur aukalegum, t. d. f á 6. legu og d' á 4. legu

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að leika eftir eyra
- hafi fengist við skapandi starf frá upphafi námsins
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil þriggja ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í grunnnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennslu efni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfangi. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfangi.

Kennslubækur og æfingar

BORDNER, GERALD
First Book of Practical Studies
for Trombone
<i>Warner Bros.</i>
Second Book of Practical Studies
for Trombone
<i>Warner Bros.</i>	HERFURTH, C. PAUL
A Tune a Day for Trombone or
Euphonium, 1. og 2. hefti
<i>Chappell/Boston Music Co.</i>
BOURGEOIS, DEREK
Splinters of Bone, op. 130
<i>Brass Wind</i>	HERING, SIGMUND
32 Etudes for Trombone
<i>Carl Fischer</i>
40 Progressive Etudes for
Trombone
<i>Carl Fischer</i>
EDNEY, JOHN
Up Front: Melodic Studies for
Trombone Grades 1-3
<i>Brass Wind</i>	MALTON, PETER
Nybörjarbok för trombon, 1. hefti
<i>EFEM Musikförlag</i>
Trombonbok, 2. og 3. hefti
<i>EFEM Musikförlag</i>
ENDRESEN, R. M.
Supplementary Studies -
Trombone
<i>Rubank/Hal Leonard</i>	PEDERSON, TOMMY
Elementary Etudes for Tenor
Trombone
<i>Belwin Mills</i>
GREGSON, EDWARD
20 Supplementary Tunes for
Beginner Brass
<i>Brass Wind</i>	SKORNICKA, J. E. / BOLTZ, E. G.
Intermediate Method
<i>Rubank</i>
HALL, JAN INGE
Spela trombon
<i>Gehrmans</i>	WALLACE, JOHN / DENLEY, IAN
Scales and arpeggios for Trom-
bone, Bass Trombone, Baritone
and Euphonium, Grades 1-8
<i>Associated Board</i>

WASTALL, PETER
Learn as you play Trombone &
Euphonium
Boosey & Hawkes

WASTALL, PETER
Learn as you play Scales and
Arpeggios for brass instruments
Boosey & Hawkes

WEBER, F. / TANNER, PAUL
Tunes for Trombone Technic
Belwin Mills

WHISTLER, HARVEY S.
Arban-St. Jacome, Comprehen-
sive Course for Trombone &
Baritone
Rubank

Tónverk og safnbækur

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir básúnu og hljómborðsundirteik nema annað sé tekið fram.

BARNES, CLIFFORD
The Clifford Barnes Trombone
Album
Boosey & Hawkes

BUCHTEL, FORREST L.
Jupiter
Kjos Music
Intermezzo
Kjos Music
When The Saints Go Marching In
Kjos Music
Cielito Lindo
Kjos Music
Argonaut Waltz
Kjos Music

CLACK, MICHAEL
First Repertoire Pieces for
Trombone
Boosey & Hawkes

DANIELS, M. L.
The Proud Oak
Kendor Music

DEARNLEY, C. H. (ÚTG.)
Eight easy pieces for wind
Chester

DUBOIS, PIERRE-MAX
Pour le trombone élémentaire
Leduc
Pour le trombone préparatoire
Leduc

**GOODWIN, PETER / PEARSON,
LESLIE**
First Book of Trombone Solos
Faber

GOUT, ALAN
The Really Easy Trombone Book
Faber

GREGSON, EDWARD
20 Supplementary Tunes for
Beginner Brass
Brass Wind

HARE, NICHOLAS
The Magic Trombone
Boosey & Hawkes

IVESON, JOHN
Just Brass - Trombone Solos,
1. hefti
Chester

JACQUES, MICHAEL
Five Party Pieces
Ricordi

LAWTON, SIDNEY
The Young Trombonist,
1. og 2. hefti
Oxford University Press

**MENDELSSOHN, F. / LAYCOCK,
HAROLD**
On Wings Of Song
Boosey & Hawkes

PHILLIPS, L. Z.
Marines' Hymn
Kjos Music

WASTALL, PETER
Learn as you play Trombone &
Euphonium
Boosey & Hawkes

WATTS, E.

**The Canadian Brass Book of
Beginning Trombone Solos**

[hljóðsnældi fylgir]

Hal Leonard

**The Canadian Brass Book of
Easy Trombone Solos**

[hljóðsnældi fylgir]

Hal Leonard

ÝMSIR

**Everybody's Favorite Series
nr. 106 for Trombone**

[2 básúnur + pianó / 2 básúnur]

Amsco

**New Pieces for Trombone
Associated Board**

**Keynotes Album for Trombone
Belwin Mills**

**Up Front Album for Trombone,
1. og 2. hefti
Belwin Mills**

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófbætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi í básúnuleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófbættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunnprófi velja nemendur á milli þess að (a) spinna út frá gefnu upphafi, einföldu hljómferli eða lagi, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) leika stutt alþýðulag eða þjóðlag sem þeir hafa lært eftir eyra. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 37 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af samþærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BARNES, CLIFFORD
The Young Artist
Úr: The Clifford Barnes
Trombone Album
Boosey & Hawkes

Let Erin remember the days of
old, írskt þjóðlag
Úr: Lawton, Sidney: The Young
Trombonist, 1. hefti
Oxford University Press

BLAKE, HOWARD
Walking in the Air
Úr: Goodwin, P./Pearson, L.: First
Book of Trombone Solos
Faber

SAINT-SAËNS, CAMILLE
Royal March of the Lion
Úr: Hare, Nicholas: The Magic
Trombone
Oxford University Press

CZERNY, CARL
Sunrise
Úr: Hare, Nicholas: The Magic
Trombone
Boosey & Hawkes

GREAVES, TERENCE
Tranquil Tune
Úr: New Pieces for Trombone
Associated Board

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 19
Úr: Bordner, Gerald: First Book
of Practical Studies
Warner Bros.

Æfing nr. 9
Úr: Hering, Sigmund:
40 Progressive Etudes
Carl Fischer

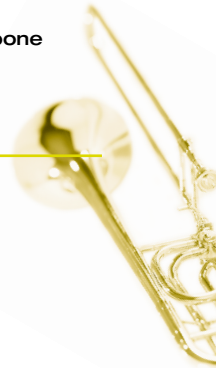
Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá c til d'
- eftirtalda dúrtónstiga: C, F, B, Es, As
- eftirtalda laghæfa molltónstiga: d, g, c, f, e
- þríhljóma í framangreindum dúr- og molltöntegundum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins F til f'
- leiki krómatiskan tónstiga frá c upp á d' og niður á c aftur
- leiki dúr- og molltónstiga eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga og þríhljóma með tungu
- leiki tónstiga og hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 56, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

Krómatiskur tónstigi frá c

B-dúr

c-moll, laghæfur

C-dúr þríhljómur

d-moll þríhljómur**Miðnám**

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga básúnunemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti öruggum og markvissum sleðahreyfingum
- hafi náð tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð eðlilegri og vel þjálfðri munnsetningu
- hafi náð góðum tókum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá E til as'
- hafi hlotið þjálfun sem miði að góðu úthaldi
- hafi náð góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- hafi náð allgóðum tókum á vibrato og noti það smekklega
- ráði yfir töluverðu styrkleikasviði og geti gert andstæður augljósar
- ráði yfir góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun

- geti spilað legato
- ráði vel við að leika bundið á sömu legu, þ.e. náttúrutónabindingar
- hafi aukalegur á valdi sínu, a.m.k. f á 6. legu, d' á 4. legu, b á 5. legu og f' á 4. legu
- hafi náð góðum tókum á notkun F-ventils

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- hafi hlotið nokkra þjálfun í lestri tenórlykils
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærrri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hversu miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil sjö til átta ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennslubækur og æfingar

ARBAN, J. B. Complete Method for Trombone <i>Carl Fischer</i>	FINK, REGINALD H. Studies in Legato <i>Carl Fischer</i>
BEELER, WALTER Method for The Trombone, 2. hefti <i>Warner Bros.</i>	GAETKE, ERNST / OSTRANDER, ALLEN 60 Studies for Trombone <i>IMC</i>
BLUME, O. 36 Studies for Trombone <i>Carl Fischer</i>	HERING, SIGMUND 32 Etudes for Trombone <i>Carl Fischer</i> 40 Progressive Etudes for Trombone <i>Carl Fischer</i>
BORDNER, GERALD First Book of Practical Studies for Trombone <i>Warner Bros.</i> Second Book of Practical Studies for Trombone <i>Warner Bros.</i>	LAFOSSE, ANDRÉ Méthode complète de trombone à coulisse, 1. hefti <i>Leduc</i> School of Sight Reading and Style, 1. hefti <i>Maurice Baron Co.</i>
COLIN, CH. Advanced Lip Flexibilities <i>Carl Fischer</i>	MALTON, PETER Trombonbok, 2. og 3. hefti <i>EFEM Musikförlag</i>
CREES, E. / GANE, P. How Trombonists Do It <i>Brass Wind</i>	RAPH, ALAN Introductory Melodious Etudes for Trombone <i>Carl Fischer</i>
DUBOIS, P. M. Quatorze études pour trombone <i>Leduc</i>	

REINHARDT, DONALD S.
Selection of Concone Studies
Elkan Vogel

REMLINGTON, EMORY
Warm Up Exercises
Accura Music

SCHLOSSBERG, MAX
Daily Drills
Maurice Baron Co.

SKORNICKA, J. E. / BOLTZ, E. G.
Intermediate Method for
Trombone or Baritone
Rubank

SLOKAR, BRANIMIR
Warm-ups + technical routines
Editions Bim

WHISTLER, H. S.
Arban-St. Jacome, Comprehensive
Course for Trombone &
Baritone
Rubank

ÝMSIR
The Complete Trombone &
Euphonium Scale Book

Tónverk og safnbækur

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir básúnu og hjómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

**BACH, J. S. / BERNARD
FITZGERALD, R.**
Bist du bei mir
Belwin Mills

BACH, J. S. / FOTE, R.
„Air“ úr svítu nr. 3 í D-dúr
Kendor Music

**BACH, J. S. / SIEGRIST, BÉATRICE
HOULLIER**
Le plaisir du tromboniste
[sálmalög úr kantötum]
Editions Transatlantiques

BAKER, B.
Master Solos, Intermediate Level
[hljóðsnælda fylgir]
Hal Leonard

BROWN, C.
Méditation pour trombone et
piano
Leduc

CALDARA, ANTONIO / BUCHER, P.
Sónata í D-dúr
Edition Marc Reift

CHERUBINI, I.
Ave Maria
Edition Musicus

DESSPORTES, YVONNE
Des chansons dans la coulisse
Billaudot

DUBOIS, PIERRE-MAX
Pour le trombone élémentaire
[9 stutt verk]
Leduc
Pour le trombone moyen
Leduc
Cortège
Leduc

END, JACK
The Royal Guard
Kendor Music

GAGNEBIN, H.
Sarabande
Leduc

GALLIARD / BROWN, KEITH
Sónata nr. 1
[sónötur 1-3 útgefnar í sama hefti]
IMC
Sónata nr. 6, Menúett og
Sarabande
[sónötur 4-6 útgefnar í sama hefti]
IMC

GARDNER, JOHN
Romanza
Schott

GREGSON, EDWARD
Divertimento
Chappell

JACOB, GORDON
Sónata
Emerson Edition

LARSSON, L. E.
Concertino, 2. kafli
Gehrmans

LAWTON, SIDNEY M.
The Young Trombonist
Oxford University Press

MARCELLO, BENEDETTO / BROWN,
KEITH
Sónata í g-moll, 3. kafli Allegro
IMC

MOZART, W. A. / ERNST, J.
Sónatína
Kendor Music

PHILLIPS, IVAN C.
A Classical & Romantic Album
For The Trombone and Bassoon
Oxford University Press

SMITH, H. CH.
First Solos For The Trombone
Schirmer

STALMEIER, PIET
Andantino et Rondo
Molenaar

WATTS, E.
Canadian Brass: Intermediate
Trombone Solos
[hljóðsnælda fylgir]
Hal Leonard

ÝMSIR
Let Us Have Music For
Trombone
[básúna + pianó]
Carl Fischer

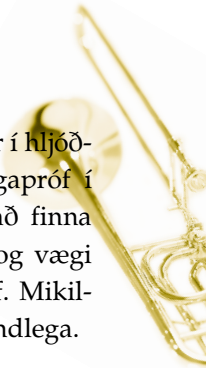
Hawkes Trombone Album
Boosey & Hawkes

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í básúnuleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af samþærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómfæri með eða án undirleiks. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

LARSSON, LARS ERIK
Concertino, 2. kafli
Gehrmans

GALLIARD / BROWN, KEITH
Sónata nr. 1, 1. kafli
IMC

STALMEIER, PIET
Andantino et Rondo
Molenaar

MARCELLO, BENEDETTO / BROWN,
KEITH
Sónata í g-moll, 3. kafli Allegro
IMC

DUBOIS, PIERRE MAX
Pour le trombone moyen,
Ritournelle
Leduc

JACOB, GORDON
Sónata, 1. kafli Adagio
Emerson Edition

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 34
Úr: Hering, Sigmund:
40 Progressive Etudes
Carl Fischer

Æfing nr. 97
Úr: Bordner, Gerald: Second
Book of Practical Studies
Warner Bros.

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatiskan tónstiga frá F til f'
- dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga til og með fimm formerkjum
- þríhljóma í dúr og moll til og með fimm formerkjum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins E til as'
- leiki krómatískan tónstiga frá F upp á f' og niður á F aftur
- leiki dúr- og molltónstiga tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga með tungu og bundið
- geti leikið brotna þríhljóma með tungu
- leiki tónstiga og brotna þríhljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 72, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

g-moll, hljómhæfur

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértekum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértekum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga básúnunemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti hröðum og nákvæmum sleðahreyfingum
- hafi náð mjög góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi tileinkað sér eðlilega og vel þjálfaða munnsetningu
- hafi náð tókum á öruggri og þroskaðri tónmyndun á öllu tónsviðinu frá „G til c“
- hafi náð góðu úthaldi
- hafi náð mjög góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- leiki hreint og geti aðlagð inntónun í samleik
- hafi náð góðum tókum á vibrato og noti það smekklega
- ráði yfir víðu styrkleikasviði hvar sem er á tónsviði hljóðfærisins
- ráði yfir mjög góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun
- ráði yfir leikni í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi á öllu tónsviðinu, þ.e. náttúru-tónabindingar
- geti leikið varatrillur eftir þörfum
- hafi öðlast leikni í að beita sem flestum aukalegum
- geti leikið trillur og skrautnótur í samræmi við tónbókmenntir þessa námsáfangs

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- hafi gott vald á nótnalestri í tenórlykli
- hafi hlotið nokkra þjálfun í nótnalestri í altlykli
- hafi fengið reglulega þjálfun í að leika utanbókar
- hafi hlotið þjálfun í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi kynnst a.m.k. einum öðrum meðlim básúnufjölskyldunnar sé þess kostur
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt almennum hluta aðalnámskrár, bls. 41–42

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi, annars vegar fyrir tenórbásúnu og hins vegar fyrir bassabásúnu. Listarnir eru alls ekki tæmandi og er þeim einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig verkefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf framhaldsnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Hvor listi er þrískiptur: æfingar, tónverk og útdrættir úr hljómsveitarverkum. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Æfingar

ARBAN, J. B.
Complete Method for Trombone
<i>Carl Fischer</i>	KOPPRACH, C.
Sixty Selected Studies for
Trombone, 1. og 2. hefti
<i>IMC/Carl Fischer</i>
BITCH, MARCEL
15 études de rythme pour le
trombone
<i>Leduc</i>	LAFOSSE, A.
Méthode complète, 2. og 3. hefti
<i>Leduc</i>
BLAZHEVICH, VLADISLAV
Studies in Clefs
<i>IMC</i>	ROCHUT, JOHANNES / BORDOGNI
Melodious Etudes, 1.-3. hefti
<i>Carl Fischer</i>
BORDOGNI, M. / SLUCHIN, B.
The Complete Book of Vocalises
[píanóundirleikur]
<i>Tezak</i>	SCHLOSSBERG, MAX
Daily Drills and Technical Studies
<i>Baron</i>
CREES / GANE
How Trombonists Do It
<i>Brass Wind</i>	UBER, D.
30 Etudes
[í bassa- og tenórlykli]
<i>Southern Music Company</i>

Æfingar fyrir bassabásúnu

PEDERSON, TOMMY
Elementary Etudes for Bass
Trombone
<i>Belwin Mills/IMC</i> | OSTRANDER, ALLEN
Melodious Etudes for Bass
Trombone
<i>Carl Fischer/Boosey & Hawkes</i> |
|---|---|

Tónverk

Eftirfarandi tónverk eru fyrir básúnu og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

- ARNOLD, MALCOLM**
Fantasía
[einleiksverk]
Faber
- BACH, J. S.**
Sellósvíta nr. 1, Menúett 1 og 2
og Gigue (5., 6. og 7. kafli)
[einleiksverk]
*Lafosse/Leduc/United Music
Publishers*
- BACHELET, A.**
Morceau de concours
Leduc/IMC
- BARAT, J. E.**
Andante et allegro
Leduc
- BERGHMANS**
La femme à barbe
Leduc
- BERNSTEIN, LEONARD**
Elegy for Mippi II
[einleiksverk]
Boosey & Hawkes
- BLAZEWITCH, B. M.**
Concert piece no. 5
Belwin Mills
- BOSSA, E.**
Homage à Bach
Leduc
- BOUTRY, R.**
Choral varié
Leduc
- CALDARA, A.**
Sónata í D-dúr
Édition Marc Reift
- CASTÉRÈDE, J.**
Sonate
Leduc
- CESARE, G.**
La Hieronyma
Robert King
- CLIFF, TONY**
4 Sketces
Studio Music Company
- CORELLI, A.**
Sónötur
[ýmsar]
IMC
- DAVID, FERDINAND**
Concertino í Es-dúr op. 4
IMP/Zimmerman
- DUBOIS, PIERRE-MAX**
Cortège
Leduc
Deux marches
Leduc
- FRESCOBALDI, G.**
Canzoni per Basso solo
Doblinger
- GALLIARD, J. E.**
Sónötur I-VI, tvö hefti
IMC
- GREGSON, E.**
Divertimento
Chappell
- GRÖNDAL, L.**
Konsert fyrir básúnu
*Samfundet til utgivelse af dansk
musik*
- GUILMANT, ALEXANDER**
Morceau Symphonique op. 88
Schott
- HANSEN, ARNO**
Solobuch für Posaune, 1.-3. hefti
Anton Benjamin
- HINDEMITH, PAUL**
Sónata
Schott
- JACOB, GORDON**
Konsert
Stainer & Bell
Concertino
[básúna + blásarasveit]
Emerson Edition
- JØRGENSEN, A.**
Rómansa
Wilhelm Hansen
Svíta
Wilhelm Hansen

- KOCH, E.**
Monolog 8
[einleiksverk]
Gehrmans
- LOEILLET, J. B.**
Sónata í G-dúr
Edition Marc Reift
- LARSSON, LARS-ERIK**
Concertino no. 7 op. 45
Gehrmans
- LAWTON, S.**
The Young Trombonist, 3. hefti
Oxford University Press
- MARCELLO, B.**
Sónötur
[ýmsar]
IMC
- MILHAUD, D.**
Concertino d'hiver
Associated Music Publishers
- MOZART, W. A.**
Sónata í B-dúr K. 292
[upphaflega fyrir fagott eða selló]
IMC/Kendor Music/Chester
- RIMSKY-KORSAKOFF, N.**
Konsert fyrir básúnu
Boosey & Hawkes
- SACHSE, E.**
Konsert í B-dúr
IMC
- SAINT-SAËNS, CAMILLE**
Cavatine op. 144
Durand/United Music Publishers
- SALZEDO, C.**
Pièce concertante
Leduc/IMC
- SEROCKI, KAZIMERZ**
Sónatína
Moeck
- STOJOWSKI, S.**
Fantaisie
Leduc
- SULEK, S.**
Sónata „Vox Gabrieli“
Edition Marc Reift/The Brass Press
- TELEMANN, G. PH.**
9 sónötur
[ýmsar]
IMC
- VIVALDI, A.**
Sónötur
[upprunalega sellósónötur]
IMC
- WAGENSEIL, G.**
Konsert fyrir básúnu
Universal Edition
- WEBER, C. M. VON**
Rómansa
Belwin Mills

Tónverk fyrir bassabásúnu

Eftirfarandi tónverk eru fyrir bassabásúnu og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

- BACH, J. S. / BARDEZ**
Sellósvíta nr. 1, Menuett 1 og 2
og Gigue (5., 6. og 7. kafli)
[einleiksverk]
Leduc/United Music Publishers
- EAST, HAROLD**
Sonatina for Bass trombone
Ricordi/Boosey & Hawkes
- LEBEDEV, I.**
Concerto in one movement
Edition Musicus/Shauer
- PETIT, PIERRE**
Fantaisie
Leduc/United Music Publishers
- SACHE, ERNST**
Concertino for Bass Trombone
Edition Marc Reift/Shauer
- WILDER, ALEC**
Sónata fyrir bassabásúnu, 3. og
5. kafli
Margun/Emerson

Útdrættir úr hljómsveitarverkum

BROWN, KEITH
Orchestral Excerpts from the
Symphonic Repertoire for
Trombone and Tuba
 [tíu hefti]
IMC

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þrjúþætt: hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 41–42 í sama riti. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi í básúnuleik skal nemandi leika þrjú verk, útdrætti úr hljómsveitarverkum og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á framhaldsprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika samleiksverk þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki og (c) leika tónverk á annað hljódfæri úr sömu fjölskyldu og aðalhljódfæri. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 44. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 40 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi og útdrætti úr hljómsveitarverkum. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk, útdrættir úr hljómsveitarverkum og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BACH, J. S.
Sellósvíta nr. 1, Menúett 1 og 2
og Gigue (5., 6. og 7. kafli)
[einleiksverk]
*Lafosse/Leduc/United Music
Publishers*

SAINT-SAËNS, CAMILLE
Cavatine op. 144
Durand/United Music Publishers

DAVID, FERDINAND
Concertino í Es-dúr op. 4
IMP/Zimmerman

GUILMANT, ALEXANDER
Morceau Symphonique op. 88
Schott

HINDEMITH, PAUL
Sónata
Schott

SEROCKI, KAZIMERZ
Sónatína
Moeck

Ofangreind dæmi eru úr: Brown, Keith: *Orchestral Excerpts from the Symphonic Repertoire for Trombone and Tuba*, útg. IMC

Dæmi um útdrætti úr hljómsveitarverkum

MOZART, W. A.
Tuba Mirum úr Sálumessu,
2. básúna

BERLIOZ, H.
Ungverskur mars úr Faust

KORSAKOFF, N. R.
Russian Easter Festival Overture,
2. básúna

KORSAKOFF, N. R.
Sheherazade op. 35, 2. básúna

MAHLER, G.
Sinfónía nr. 3, úr 1. kafli

KODÁLY, Z.
Hary Janos svíta

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 86
Úr: Blazhevich, Vladislav: *Studies
in Clefs*
IMC

Æfing nr. 37
Úr: Kopprasch, C.: *Sixty Selected
Studies for Trombone*, 2. hefti
Carl Fischer

Dæmi um verk fyrir bassabásúnu**BACH, J. S. / BARDEZ**Sellósvíta nr.1, Menuett 1 og 2
og Gigue (5., 6. og 7. kafli)
[einleiksverk]*Leduc/United Music Publishers***EAST, HAROLD**Sonatina for Bass trombone
*Ricordi/Boosey & Hawkes***LEBEDEV, I.**Concerto in one movement
*Edition Musicus/Shauer***SACHE, ERNST**Concertino for Bass Trombone
*Edition Marc Reift/Shauer***WILDER, ALEC**Sónata fyrir bassabásúnu, 3. og
5. kafli
*Margun/Emerson***PETIT, PIERRE**Fantaisie
Leduc/United Music Publishers

Ofangreind dæmi eru úr: Brown, Keith: *Orchestral Excerpts from the Symphonic Repertoire* for Trombone and Tuba, útg. IMC

Dæmi fyrir bassabásúnu um útdrætti úr hljómsveitarverkum**HAYDN, J.**

Sköpunin

SHOSTAKOVICH, D.

Sinfónía nr. 5

BERLIOZ, H.

Ungverskur mars úr Faust

WAGNER, R.

Tannhauser, forleikur

SCHUMANN, R.

Sinfónía nr. 3, 4. kafli Choral

WAGNER, R.

Lohengrin, inngangur 3. þáttar

Dæmi um æfingir fyrir bassabásúnu

Æfing nr. 56, Dramatic

Úr: Pederson, Tommy: *Elementary Etudes for Bass Trombone*
Belwin Mills/IMC

Æfing nr. 19

Úr: Ostrander, Allen: *Melodious Etudes for Bass Trombone*
*Carl Fischer/Boosey & Hawkes***Tónstigar og brotnir hljómar**

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni**Nemandi geti leikið**

- krómatískan tónstiga frá E til b'
- alla dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga
- alla dúr- og mollþríhljóma
- forsöundarhljóma frá hvaða tóni sem er í neðstu áttund tónsviðsins

- minnkaða sjöundarhljóma frá E, F og Fís
- stækkaða þríhljóma frá E, F, Fís og G

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma á tónsviðinu E til c''
- leiki krómatískan tónstiga frá E upp á b' og niður á E aftur
- leiki dúr- og molltónstiga tvær áttundir upp frá grunntóni þar sem því verður við komið, annars tólfund og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni þar sem því verður við komið, annars tólfund og niður á grunntón aftur
- leiki forsjöundarhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni þar sem því verður við komið, annars tólfund og niður á grunntón aftur
- leiki minnkaða sjöundarhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki stækkaða þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið alla tónstiga og hljóma með tungu og bundið
- leiki tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 100, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

D-dúr

Forsjöundarhljómur frá A

Minnkaður sjöundarhljómur frá E

Stækkaður þríhljómur frá F

Samleikur

Hér á eftir fara nokkrar ábendingar um samleiksverk sem gætu reynst notadrjúg í kennslu. Verkin eru flokkuð í þrennt: verk fyrir grunnám, miðnám og framhaldsnám, allt eftir því í hvaða námsáfangi þau henta best. Innan hvers hluta er verkunum raðað eftir stafrófsröð höfunda og útgefenda getið með sama hætti og annars staðar í námskránni.

Grunnám

ADSON, JOHN

Two Ayres for Cornetts & Sackbuts, Five part Brass Choir Music for brass no. 8

[2 trompetar + horn/básúna + básúna + barítóhorn/básúna/túba /

2 trompetar + 3 básúnur]

Robert King

CONLEY, LLOYD (ÚTS.)

Christmas for Two

[2 básúnur]

Kendor Music

FRITH

Teacher and I play Trombone duets, 1. hefti

[2 básúnur]

Fen

GLAZUNOV, ALEXANDER

In modo religiosa op. 38, four part Brass Choir and Brass Quartet

[trompetar, F-horn, básúna/barítóhorn, túba – ýmsir möguleikar]

Robert King

HALL, JAN INGE

Spela trombone tillsammans *Gehrmans*

Blandat för blåsare, 1. og 2. hefti

[2 trompetar + althorn + básúna + barítóhorn]

Gehrmans

IVESON, JOHN

Just Brass - Christmas Crackers for Brass Quintet

[2 trompetar + F-horn + básúna + túba]

Chester

KING, ROBERT (ÚTG.)

Twenty-four Early German Chorales

Music for Brass no. 33

[4 básúnur]

Robert King

LAWRANCE, PETER

Junior Just Brass - Three Little Suites for Brass Ensemble

[2 trompetar + F-horn + básúna/barítóhorn + túba]

Chester

- LITTLE, L. (ÚTG.)**
Great Duets, Level 1 for bass
clef instruments
Belwin Mills
- MALTON, PETER**
Vi spelar tillsammans
[2 trompetar + básúna/F-horn +
básúna/túba]
EFEM Musikförlag
- NIKKEL, D. (ÚTG.)**
Noten für Junge Blechbläser,
Quartet-Album
[2 trompetar + 2 básúnur]
Tezak
Noten für Blechbläser, Trio
Album für junge Blechbläser
[trompet + horn + básúna]
Tezak
- PURCELL, HENRY**
Two Trumpet Tunes and Ayre for
Four-Part Brass Choir
Music for Brass no. 124
[2 trompetar, básúna, F-horn,
barítónhorn, túba – ýmsir möguleikar]
Robert King
Music for Queen Mary II for Four-
Part Brass Choir
Music for Brass no. 11
[2 trompetar, básúna, F-horn,
barítónhorn, túba – ýmsir möguleikar]
Robert King
- SNELL, KEITH**
Belwin Master Duets, 1. hefti
Belwin Mills
- SUSATO, TIELMAN**
Three Dances for Four-Part
Brass Choir
Music for Brass no. 22
[trompetar, horn, básúna, barítón-
horn, túba – ýmsir möguleikar]
Robert King
- WASTALL, PETER**
Session Time for Brass
Boosey & Hawkes
- ÝMSIR**
Everybody's Favorite Series
nr. 106 for Trombone
Amsco
Concert Repertoire for Brass
Sextet
[trompetar, horn, básúna/barítónhorn,
túba – ýmsir möguleikar]
Rubank

Miðnám

- BACH, C. PH. E.**
March & Fanfare
[4 básúnur]
Kendor Music
- BACH, J. S. / KING, ROBERT**
Sarabande and Minuet,
Music For Brass no. 117
[málmblásarakvartett]
Robert King
Sixteen Chorales for four-part
Trombone Choir,
Music for Brass no. 40
[4 básúnur]
Robert King
- BRUCKNER, A.**
Aequale
[4 básúnur]
NS
- CORELLI, A.**
Sónata í g-moll
[trompet + básúna + pianó]
Emerson Edition
- DEDRICK, R.**
19 Progressive Duets
Kendor Music
- GERVAISE, CLAUDE / REEVE, PETER**
Three Dances for Brass Quartet
Chester
- GOUNOD, C.**
March of a Marionette
[4 básúnur]
Rubank
- HÄNDEL, G. F.**
Little Baroque Pieces
[trío]
Tezak

KING, ROBERT (ÚTG.)
 Twenty-four Early German
 Chorales, Music For Brass
 no. 33
Robert King

LOTTI / DEDRICK, R.
 Vere Languores Nostri
 [3 básúnur]
Kendor Music

NIEHAUS
 10 Jazz Inventions
 [2 básúnur]
Kendor Music

PALESTRINA, G. P.
 Ricercar del Primo tuono
 [4 básúnur]
Rei

**PRÉZ, JOSQUIN DES /
 KING, ROBERT**
 Motet and Royal Fanfare,
 Music For Brass no. 57
 [málmblásarakvartett]
Robert King

**SCARLATTI, DOMENICO /
 SCHMITH, WILLIAM**
 Sónata
 [2 b-trompetar + básúna]
Western International Music

STOUFFER, P. M. (ÚTG.)
 Six Well Known Classics for Two
 [2 básúnur]
Kendor Music
 Six for Three
 [3 básúnur]
Kendor Music

VOXMAN
 Selected Duets, 1. hefti
Rubank

ÝMSIR
 Belwin Master Duets, 1. hefti
Belwin Mills

Framhaldsnám

ATHERTON, P.
 Suite for Trombone Quartet
Polyphonic Reproductions Ltd.

BACH, J. S. / KING, ROBERT
 Sixteen Chorales for four-part
 Trombone Choir
 Music for Brass no. 40
Robert King

BEETHOVEN, L.V.
 3 Equale
 [4 básúnur]
Chester/Robert King

BLAZHEVICH, V.
 Concert Duets for two
 Trombones
Belwin Mills

BLEGER, M.
 Duets for two Trombones
IMC

GABRIELI, G.
 O Magnum Mysterium
 [8 básúnur]
Apon

KING, ROBERT (ÚTG.)
 Twenty-four Early German
 Chorales
 Music for Brass no. 33
 [4 básúnur]
Robert King

MONTEVERDI, C.
 Sinfonia and Chorus of Spirits
 [5 básúnur]
Kendor Music

PEETERS, F.
 Svíta op. 82
 [4 básúnur]
Peters

PEDERSON, TOMMY
 Tenor Trombone trios for players
 who know everything, 1. og
 2. hefti
Kendor Music

POULENC, F.
 Sónata
 [trompet + horn + básúna]
Chester

RACHMANINOF, S. / SIEBERT, E.
 Prelude
 [4 básúnur]
Studio Music Company

SNOSKO-BOROVSKY, A.
Scherzo op. 13
[3 básúnur]
IMC

TELEMANN, G. PH.
Konsert
[4 básúnur]
Edition Marc Reift

TELEMANN, G. PH. / BROWN, KEITH
6 Canonic Duets
IMC

UBER, D.
Twelve Duets for Two
Trombones
Southern Music Company

UBER, D.
Manhattan Vignettes
[3 básúnur]
Edition Musicus

VOXMAN
Selected Duets, 2. hefti
Rubank

WOOD, G.
4 Pieces for four Trombones
Rosehill Publications

ÝMSIR
Belwin Master Duets, Vol. 1,
Advanced
Belwin Mills

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærisins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu.

Adam, A. A.: Super Lung Power And Breath Control, Bold

Arling, H. J.: Trombone Chamber Music, an annotated bibliography, The Brass Press, Tennessee U.S.A. 1983, 1. útgáfa 1978

Bate, P.: The Trumpet and Trombone, Ernest Benn, London, England eða W. W. Norton, New York, USA, 1978

Bastian, P.: Ind i Musikken, 7. prentun, Gyldendal/PubliMus, 1988

Baines, Anthony: Brass Instruments: Their History and Development, Faber & Faber 1976, (Charles Scribner's Sons, New York 1976)

Everett: Annotated Guide to Bass Trombone literature, The Brass Press, Tennessee, U.S.A. 1985

Farkas, P.: The Art of Brass Playing, Wind Music Inc., Bloomington, Indiana, USA, 1989

Farkas, P.: The Art of Musicianship, Muscal Publications, Bloomington, Indiana, USA 1976

Fink, R.: Trombonist's Handbook, ACC

Fischer, H. G.: Renaissance Sackbut and it's use today, MMA, München, 1984

- Galpin, W.: The Sackbut (barokk-básúna)
- Gordon, C.: Brass Playing is no harder than deep breathing, Carl Fischer, New York 1987
- Green, Barry/Gallwey, W. Timothy: The Inner Game of Music, Anchor Press Doubleday, Garden City, NY 1986
- Gregory, Robin: The Trombone – The instrument and its Music
- Grey, A.: Plunger Techniques, SFM
- Kagarice, Et. Al.: Solos for the Student Trombonist, The Brass Press, USA
- Kleinhammer, E.: Art of Trombone playing, Summy-Birchard Company, Evanston Illinois, 1963
- Kleinhammer, E. og Yeo, D.: Mastering the Trombone, Edition Piccolo, Hannover 1997
- Knaub, D.: Trombone Teaching Technic, ACC
- Kunitz, H.: Posaune Die instrumentation teil 8, BH-L
- Rabson, C.: Index to Orchestral Excerpts, ERM
- Raph, A.: „Le“ Trombone (Humor), AR
- Ridgeon, John: The Physiology of Brass Playing, Brass Wind Publications, Manton, Oakham Leic.
- Seversum/McDunn: Brass Wind Artistry: Master your mind, Master your instrument, ACC
- Stuart, D. H.: Songs for slides, PSY
- Weast, Robert: Keys to Natural Performance for Brass Players, The Brass World, Des Moines 1979
- Weast: Valuable Repeditions, McG
- Webb, J.: Trombomania, BIM
- Wick, D.: Trombone Technique, Oxford University Press, London 1980
- Wigness, C. R.: Soloistic use of the Trombone in 18th. Century Vienna, The Brass Press, Tennessee, U.S.A. 1978

Tímarit

Brass Bulletin
P.O. Box 576, CH-1630 BULLE 1
SWITZERLAND
Sími: +41-(0)26-912 44 22
Fax: +41-(0)26-912 13 50
netfang: 100700.3531@compuserve.com

International Trombone Association
Vern Kagarice, ITA-Journal Editor
Box 5336 Denton, TX 76203
U.S.A.
Fax: ++1-817 891-3435
netfang: kagarice@jove.acs.unt.edu

Windplayer (fyrir blásara almennt)
P.O.Box 2666, Malibu, CA 90265
U.S.A.
netfang: suboffer@windplayer.com

The Trombonist
Magazine of the British Trombone Society
P.O. Box 817
London SE 21 7 BY
ENGLAND

Das Schallstück
IPV c/o Georg Maus
Haydnweg 7
D-6432 Seeheim
GERMANY

BARÍTÓNHORNI

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á barítónhorn. Þar á eftir fara kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalista með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á barítónhorn

Barítónhorn eru til í mismunandi stærðum og hafa mismunandi nöfn í ólíkum löndum, s.s. tenórhorn, barítón, euphonium og jafnvel tenór-túba. Í talmáli er heitið þó oftast en ekki stýtt í barítón. Hér á landi hefur hljóðfærið verið nefnt barítónhorn eða tenórhorn. Í raun er um tvö mjög lík hljóðfæri að ræða en í þessari námskrá er litið á þau sem eitt og sama hljóðfærið. Rétt er að geta þess að í Bretlandi er hugtakið „tenor horn“ notað yfir horn í Es sem hérlendis er nefnt althorn.

Nám á barítónhorn getur hafist þegar nemendur hafa líkamlega burði til að leika á hljóðfærið. Algengast er að námið hefjist við 8 til 9 ára aldur. Þegar um svo unga nemendur er að ræða er æskilegt að skólinn eigi hljóðfæri til afnota fyrir nemendur í kennslustundum enda gæti þeim reynt erfitt að ferðast með hljóðfæri af þessari stærð.

Barítónhorn fást ýmist með þremur eða fjórum ventlum. Algengast er að nemendur hefji nám á hljóðfæri með þremur ventlum en skipti síðar yfir í fullkomnara hljóðfæri. Fjórði ventillinn auðveldar leik djúpra tóna og eykur nákvæmni í inntónun.

Tónlist fyrir barítónhorn er ýmist skrifuð í G- eða F-lykli, annars vegar í B eins og fyrir B-trompet, hins vegar í C eins og fyrir básúnu. Hvort tveggja er álíka algengt.

Fremur lítið er til af tónlist sem sérstaklega er samin fyrir barítónhorn. Nemendur nýta sér því gjarnan nótur sem skrifaðar eru fyrir önnur hljóðfæri, s.s. trompet, básúnu, selló, fagott eða túbu. Algengt er að yngri nemendur notist við kennsluefni fyrir trompet eða básúnu eftir því hvort þeir hafa vanist að lesa nótur í G-lykli eða F-lykli.

Barítónhornið er mest áberandi í ýmiss konar blásaratónlist en einnig er það stöku sinnum notað í sinfónískum verkum.

Mikið er til af samleiksverkum fyrir málmblásara. Algengust eru kvintettar, kvartettar og tríó en einnig er talsvert um verk fyrir stærri hópa, svo sem lúðrasveitir og málmblásarakóra. Mjög æskilegt er að nemendum á málmblasturshljóðfæri gefist tækifæri til að kynnast þessari tónlist, gjarnan í reglulegu starfi samleikshópa.

Grunnnám

Almennt er miðað við að nemendur, sem hefja nám í hljóðfæraleik 8 til 9 ára gamlir, ljúki grunnnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnnámi

Uppbygging kennslu í grunnnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga nemendur á barítónhorn að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- haldi rétt á hljóðfærinu og noti fingurgóma á ventlana
- beiti jöfnum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð allgóðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð góðri og eðlilegri munnsetningu
- hafi náð góðum grundvallartökum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá a til g" í G-lykli eða G til f' í F-lykli
- hafi náð allgóðum tókum á inntónun
- geti gert styrkleikabreytingar vel heyranlegar
- ráði yfir eðlilegri tungutækni miðað við þetta námsstig
- geti leikið bundið og með tungu

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að leika eftir eyra
- hafi fengist við skapandi starf frá upphafi námsins
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil þriggja ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik

- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í grunnnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Þar sem lítið er til af kennsluefni fyrir barítónhorn er megnið af því efni sem hér er nefnt annaðhvort skrifað fyrir trompet eða básúnu. Val kennsluefnis veltur á því hvort nemandi lærir að lesa nótur í G-lykli eða F-lykli.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfangi. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfangi.

Kennslubækur og æfingar

AGNESTIG, CARL-BERTIL
Vi spælur trumpet 1 og 2
[G-lykill]
Gehrmans

BJÖRGVIN Þ. VALDIMARSSON
Trompet-leikur, 1. og 2. hefti
[G-lykill]
Nótnaútgáfa B.Þ.V.

CLARKE, HERBERT L.
Elementary Studies
[G-lykill]
Carl Fischer

ENDRESEN, R. M.
Supplementary Studies
[G- og F-lykill]
Rubank

GOUT, ALAN
The Really Easy Trombone Book
[G- og F-lykill]
Faber

HERFURTH, C. P.
A Tune a Day, 1. og 2. hefti
[G- og F-lykill]
Chappell/Boston

- HERING, S.**
Trumpet Course:
Book 1: The Beginning Trumpeter
Book 2: The Advancing
Trumpeter
Carl Fischer
40 Progressive Etudes
[G- og F-lykill]
Carl Fischer
- LAWRANCE, PETER**
Winners Galore
[G- og F-lykill]
Brass Wind
- MALTON, PETER**
Nybörjarbok för trombon 1
[F-lykill]
EFEM Musikförlag
Trombonbok, 2. hefti
[F-lykill]
EFEM Musikförlag
- RIDGEON, JOHN**
New Horizons for the Young
Brass Player
[G- og F-lykill]
Brass Wind
- SKORNICKA, J. E. / BOLTZ, E. G**
Intermediate Method
[G- og F-lykill]
Rubank
- SUNDBERG, A. / EKINGE, B.**
Trumpeten och jag 1, 2, 3 og 4
[G-lykill]
Thore Ehrling Musik AB
- WASTALL, P.**
Learn As You Play
[G- og F-lykill]
Boosey & Hawkes
- WEBER / VINCENT**
Tunes for Baritone Technic Level
One
[F-lykill]
Belwin Mills
- WEBER / TANNER**
Tunes for Trombone Technic
Level Two
[F-lykill]
Belwin Mills
- WIGGINS, BRAM**
First Tunes and Studies
[G- og F-lykill]
Oxford University Press

Tónverk og safnbækur

Eftirfarandi tónverk og safnbækur henta fyrir barítónhorn og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

- BAGGE, SVEN-OLOV**
Trumpetpop
[G-lykill]
Intersong
- BALENT, ANDREW**
Solos Sound Spectacular
[F-lykill]
Carl Fischer
- BEELE, WALTER**
29 Cornet Solos and 3 Encores
[G-lykill]
Schirmer
- BORST, R. / BOGÁR, I.**
Musique De Trompette
[G-lykill]
Boosey & Hawkes
- BUCHTEL, FORREST L.**
Minstrel Boy
[F-lykill]
Kjos Music
- CLACK, MICHAEL**
First Repertoire Pieces For
Trombone
[F-lykill]
Boosey & Hawkes
- DEXTER, HAROLD**
A Tune a Day, Ensemble Book
[G-lykill]
Chappell/Boston
- GREGSON, EDWARD**
Ten Miniatures
[G- og F-lykill]
Brass Wind
- GUNNING, C. / LYONS, G.**
The Really Easy Trumpet Book
[G-lykill]
Faber

- HARE, NICHOLAS**
 The Magic Trumpet
 [G-lykill]
Boosey & Hawkes
 The Magic Trombone
 [F-lykill]
Boosey & Hawkes
- HILL, WILLIAM H.**
 Noble Hymn
 [F-lykill]
Kjos Music
- LAWRANCE, PETER**
 Badinage
 [G- og F-lykill]
Brass Wind
- LAWTON, SIDNEY (ÚTG.)**
 Old English Trumpet Tunes,
 1. hefti
 [G-lykill]
Oxford University Press
- NORTON, CHRISTOPHER**
 Microjazz
 [G-lykill]
Boosey & Hawkes
- PHILLIPS, L. Z.**
 Marines' Hymn
 [F-lykill]
Kjos Music
- RAMSKILL, ROBERT**
 All Jazzed up, Trombone
 [F-lykill]
Brass Wind
- RIDGEON, JOHN**
 Six Rhythmic Pieces
 [G- og F-lykill]
Brass Wind
- SMITH, H. C.**
 First Solos For The Trombone
 Player
 [F-lykill]
Schirmer
 Solos For The Trombone Player
 [F-lykill]
Schirmer
- STUART, HUGH M.**
 Trumpet Fancies
 [G-lykill]
Boston Music Co.
- WALLACE, JOHN / MILLER, JOHN**
 First Book of Trumpet Solos
 [G-lykill]
Faber
- WASTALL, PETER**
 First Repertoire Pieces for
 Trumpet
 [G-lykill]
Boosey & Hawkes
- WEDGWOOD, PAMELA**
 Jazzin' about
 [G- og F-lykill]
Faber
- ÝMSIR**
 Eight Easy Pieces By Classical
 Composers
 [G-lykill]
Chester
 New Pieces for Trombone
 [G- og F-lykill]
Associated Music Publishers
 Top Line Album
 [F-lykill]
Brass Wind
 Up Front Album, 1. og 2. hefti
 [F-lykill]
Brass Wind

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi í barítónhornleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófbættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunnprófi velja nemendur á milli þess að (a) spinna út frá gefnu upphafi, einföldu hljómferli eða lagi, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) leika stutt alþýðulag eða þjóðlag sem þeir hafa lært eftir eyra. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 37 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi, valin úr algengu kennsluefni fyrir hljóðfærið. Síðan eru birt fyrirsmáli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af samþærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk – G-lykill

BEETHOVEN, L. V.

Romance
Úr: Stuart, H. M.: Trumpet
Fancies
Boston Music Co.

HÄNDEL, G. F.

Bourré
Úr: Stuart, H. M.: Trumpet
Fancies
Boston Music Co.

HÄNDEL, G. F.

Mars úr Scipio
Úr: Lawton, S. (útg.): Old English
Trumpet Tunes
Oxford University Press

TCHAIKOVSKY

Franskur söngur
Úr: Wallace, J./Miller, J: First
Book of Trumpet Solos
Faber

LAWRANCE, P.

Dans
Úr: Badinage
Brass Wind

WEGWOOD, P.

Hot on the Line
Úr: Jazzin' about
Faber

Dæmi um tónverk – F-lykil

GALLIARD, J. E.

Menúett úr sönötu nr. 6
Úr: Smith, H. C.: Solos for the
Trombone Player
Schirmer

GIORDANI, G.

Caro mio ben
Úr: Smith, H. C.: First Solos for
the Trombone Player
Schirmer

PARKER, JIM

Cuban Serenade
Úr: Top Line
Brass Wind

LAWRANCE, P.

Dans
Úr: Badinage
Brass Wind

SAINT-SAËNS, CAMILLE

Royal March of the Lion
Úr: Hare, Nicholas: The Magic
Trombone
Oxford University Press

WEGWOOD, P.

Hot on the Line
Úr: Jazzin' about
Faber

Dæmi um æfingar – G-lykill

Æfing nr. 13

Úr: Endresen, R. M.: Supple-
mentary Studies
Rubank

Æfing nr. 13

Úr: Hering, S.: 40 Progressive
Etudes
Carl Fischer

Dæmi um æfingar – F-lykill

Æfing nr. 24

Úr: Endresen, R. M.: Supple-
mentary Studies
Rubank

Æfing nr. 13

Úr: Hering, S.: 40 Progressive
Etudes
Carl Fischer

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni – G-lykill

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá a til g"
- dúrtónstiga og laghæfa molltónstiga til og með tveimur formerkjum
- þríhljóma í dúr og moll til og með tveimur formerkjum

Efni – F-lykill

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá G til f'
- dúrtónstiga og laghæfa molltónstiga til og með fjórum lækkunarmerkjum
- þríhljóma í dúr og moll til og með fjórum lækkunarmerkjum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins a til g'' í G-lykli eða G til f' í F-lykli
- leiki krómatískan tónstiga frá neðsta tóni upp á efsta tón innan tónsviðsins og niður á neðsta tón aftur
- leiki dúr- og molltónstiga eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga og þríhljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og brotna þríhljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 60, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi – G-lykill

Krómatískur tónstigi frá a

B-dúr

e-moll, laghæfur

D-dúr þríhljómur

a-moll þríhljómur

Dæmi - F-lykill

Krómatískur tónstigi frá G

B-dúr

c-moll, laghæfur

As-dúr þríhljómur**d-moll þríhljómur****Miðnám**

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga nemendur á barítónhorn að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti öruggum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð eðlilegri og vel þjálfðri munnsetningu

- hafi náð góðum tókum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá g til h" í G-lykli eða F til a' í F-lykli
- hafi hlotið þjálfun sem miði að góðu úthaldi
- hafi náð góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- ráði yfir töluverðu styrkleikasviði og geti gert andstæður augljósar
- ráði yfir góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun
- hafi hlotið nokkra þjálfun í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- hafi gott vald á að leika bundið og með tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi, þ.e. náttúrutónabindingar

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- sem allajafna les nótur í G-lykli hafi hlotið nokkra þjálfun í nótnalestri í F-lykli
- sem allajafna les nótur í F-lykli hafi hlotið nokkra þjálfun í nótnalestri í G-lykli
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hversu miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil sjö til átta ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennslubækur og æfingar

ARBAN, J. B.
Cornet Method
Boosey & Hawkes

CLARKE, HERBERT L.
Technical Studies
Carl Fischer
Characteristic Studies
Carl Fischer

DUBOIS, PIERRE MAX
Quatorze études
Leduc

ENDRESEN, R. M.
Supplementary Studies
Rubank

GAETKE, ERNST
60 Studies
IMC

GOWER, W. M. / VOXMAN, H.
Advanced Method, 1. og 2. hefti
Rubank

HERFURTH, C. P.
A Tune a Day, 2. hefti
Chappell/Boston

HERING, S.
Trumpet Course
Carl Fischer
40 Progressive Etudes for
Trumpet
Carl Fischer

- HERING, S.**
40 Progressive Etudes for Trombone
Carl Fischer
32 Etudes for Trombone
Carl Fischer
- KOPPRASCH, C.**
Sixty Selected Studies for Trumpet, 1. hefti
Carl Fischer
Sixty Selected Studies for Trombone, 1. hefti
Carl Fischer
- MANTIA, SIMONE**
The Trombone Virtuoso
Carl Fischer
- MALTON, PETER**
Trombonbok, 2. og 3. hefti
EFEM Musikförlag
- ROCHUT, JOANNES**
Melodious Etudes for Trombone
Carl Fischer
- SUNDBERG, A. / EKINGE, B.**
Trumpeten och jag 3 og 4
Thore Ehrling Musik AB
- WIGGINS, BRAM**
First Tunes and Studies
Oxford University Press

Tónverk og safnbækur

Eftirfararandi tónverk og safnbækur henta fyrir barítónhorn og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

- BEELER, WALTER**
29 Cornet Solos and 3 Encores
Schirmer
Solos for the Trumpet Player
Schirmer
- BORST, R. / BOGÁR, I.**
Musique De Trompette
Boosey & Hawkes
- CLACK, MICHAEL**
First Repertoire Pieces For Trombone
Boosey & Hawkes
- FAURÉ, GABRIEL**
Après un rêve
Studio Music
- GALLIARD / BROWN, KEITH**
Sónata nr. 1
[sónötur 1-3 útgefnar í sama hefti]
IMC
Sónata nr. 6, Menüett og Sarabande
[sónötur 4-6 útgefnar í sama hefti]
IMC
- GLUCK, C. W.**
Air from Orpheus and Euridice
Studio Music
- HÄNDEL, G. F.**
Where'er you walk
Boosey & Hawkes
- HEATH, REGINALD**
Springtime (Serenade & Polka)
Midland Music
- LANNING, JERRY**
Classic Experience Collection
Cramer
- LAWTON, SIDNEY**
Old English Trumpet Tunes, 1. og 2. hefti
Oxford University Press
- MARCELLO, BENEDETTO / BROWN, KEITH**
Sónata í g-moll, 3. kafli Allegro
IMC

- MEAD, STEVEN**
Barcarolle from The Tales of Hoffmann
Studio Music
- MENDELSSOHN, F.**
On Wings of Song
Boosey & Hawkes
- MOZART, W. A.**
Sónatína
Kendor Music
- NORTON, CHRISTOPHER**
Microjazz
Boosey & Hawkes
- PARKER, JIM**
Jazzed up too
Brass Wind
- PERRY, HAROLD**
Classical Album for Trombone
Boosey & Hawkes
- POGSON, STEVE**
The Way To Rock
Boosey & Hawkes
- SMITH, H. C.**
First Solos For The Trombone Player
Schirmer
Solos For The Trombone Player
Schirmer
- STRADELLA, A.**
Andantino
Smith
- STUART, HUGH M.**
Trumpet Fancies
Boston Music Co.
- TELEMANN, G. PH.**
Heroic Music
Oxford University Press
Svitur nr. 1 og 2
Boosey & Hawkes
- WAGNER, RICHARD**
Song to the Evening Star (from Tannhauser)
Kendor Music
- WALLACE, JOHN / MILLER, JOHN**
First Book of Trumpet Solos
Faber
Second Book of Trumpet Solos
Faber
- WEDGWOOD, PAMELA**
Jazzin' about
Faber
- WILLNER, ARTHUR**
Classical Album
Boosey & Hawkes
- ÝMSIR**
Eight Easy Pieces By Classical Composers
Chester

Let Us Have Music for Trumpet
Carl Fischer

New Pieces for Trombone
Associated Music Publishers

New Pieces for Trumpet
Associated Music Publishers

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfangllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í barítónhornleik skal nemandi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemandur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómfæri með eða án undirleiks. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um verk – G-lykill

<p>GLUCK Air úr Orfeus og Evridís <i>Studio Music</i></p>	<p>STANLEY, J. Finale úr Voluntary, op. 6 Úr: Lawton, S.: Old English Folk Tunes, 2. hefti <i>Oxford University Press</i></p>
<p>HUMMEL, J. The Hunting Party Úr: Wallace, J./Miller, J.: Second Book of Trumpet Solos <i>Faber</i></p>	<p>TCHAIKOVSKY, P. I. Chanson Napolitaine Úr: Wallace, J./Miller, J.: Second Book of Trumpet Solos <i>Faber</i></p>
<p>MOZART, W. A. Sónatína <i>Kendor Music</i></p>	<p>TELEMANN, G. PH. Svíta nr. 2, 1. og 5. kafli <i>Boosey & Hawkes</i></p>

Dæmi um verk – F-lykill**BACH, J. S.**

Arioso

Úr: Smith, H. C.: Solos for the
Trombone Player*Schirmer***CARMICHAEL, HOAGY**

Stardust

Úr: Parker, Jim: Jazzed up too
*Brass Wind***FAURÉ, GABRIEL**

Après un rêve

*Studio Music***GALLIARD, J. E.**

Sónata nr. 1, 1. og 4. kafli eða

1. og 2. kafli

*IMC***MARCELLO, BENEDETTO /****BROWN, KEITH**

Sónata í g-moll, 3. kafli Allegro

*IMC***WAGENSEIL, G. F.**

Konsert fyrir básúnu, 2. kafli

Úr: Smith, H. C.: First Solos for

the Trombone Player

Schirmer

Dæmi um æfingar – G-lykill

Æfing nr. 32

Úr: Endresen, R. M.: Supple-
mentary Studies for Trumpet
Rubank

Æfing nr. 36

Úr: Hering, S.: 40 Progressive
Etudes for Trumpet
Carl Fischer

Dæmi um æfingar – F-lykill

Æfing nr. 4

Úr: Rochut, J.: Melodious Etudes
for Trombone
Carl Fischer

Æfing nr. 36

Úr: Hering, S.: 40 Progressive
Etudes for Trombone
*Carl Fischer***Tónstigar og brotnir hljómar**

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni**Nemandi geti leikið**

- krómatískan tónstiga frá g til h" í G-lykli eða F til a' í F-lykli
- dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga til og með fimm formerkjum
- dúr- og mollþríhljóma til og með fimm formerkjum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðs g til h' í G-lykli eða F til a' í F-lykli
- leiki krómátískan tónstiga frá neðsta tóni upp á efsta tón innan tónsviðsins og niður á neðsta tón aftur
- leiki dúr- og molltónstiga tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga og hljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 78, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi – G-lykill

A-dúr

f-moll, hljómhæfur

Dæmi – F-lykill

A-dúr

e-moll, hljómhæfur

Framhaldsnám

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfanga að ræða og miðast lok framhaldsnáms við að nemendur séu undir það búnir að takast á við tónlistarnám á háskólastigi.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil fjórum árum. Afburðanemendur ættu að geta lokið náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértekum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértekum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga nemendur á barítónhorn að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti jafnri og lipurri fingratækni og ráði yfir talsverðum hraða
- hafi náð mjög góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- beiti eðlilegri og vel þjálfaðri munnsetningu

- hafi náð góðum tókum á öruggri og þroskaðri tónmyndun á öllu tónsviðinu frá físi til c''' í G-lykli eða E til b' í F-lykli
- hafi náð góðu úthaldi
- hafi náð mjög góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- leiki hreint og geti aðlagð inntónun í samleik
- hafi náð góðum tókum á vibrato og noti það smekklega
- ráði yfir víðu styrkleikasviði hvar sem er á tónsviði hljóðfærisins
- ráði yfir mjög góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni
- ráði yfir leikni í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi á öllu tónsviðinu, þ.e. náttúru-tónabindingar
- geti leikið trillur og skrautnótur í samræmi við tónbókmenntir þessa námsáfangs

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- sem allajafna les nótur í G-lykli ráði yfir töluverðri færni í nótnalestri í F-lykli
- sem allajafna les nótur í F-lykli ráði yfir töluverðri færni í nótnalestri í G-lykli
- hafi hlotið nokkra þjálfun í nótnalestri í tenórlykli
- hafi fengið reglulega þjálfun í að leika utanbókar
- hafi hlotið þjálfun í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt almennum hluta aðalnámskrár, bls. 41–42

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig verkefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf framhaldsnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er þrískiptur: æfingar, tónverk og útdrættir úr hljómsveitarverkum. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Æfingar

ARBAN, J. B.
Cornet Method
Boosey & Hawkes

BITSCH, MARCEL
Études de rythme
Leduc

BLAZHEVICH, V.
Studies in Clefs
IMC

BOURGEOIS, DEREK
Fantasy Pieces for Trumpet
Brass Wind
Fantasy Pieces for Trombone
Brass Wind

CLARKE, HERBERT L.
Technical Studies
Carl Fischer
Characteristic Studies
Carl Fischer

DUBOIS, PIERRE MAX
Quatorze études
Leduc

GAETKE, ERNST
60 Studies
IMC

KOPPRASCH, C.
Sixty Selected Studies for
Trumpet, 1. og 2. hefti
Carl Fischer
Sixty Selected Studies for
Trombone, 1. og 2. hefti
Carl Fischer

MANTIA, SIMONE
The Trombone Virtuoso
Carl Fischer

ROCHUT, JOANNES
Melodious Etudes for Trombone
Carl Fischer

Tónverk

Eftirfarandi tónverk henta fyrir barítónhorn og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

ARNOLD, MALCOLM
Fantasy for Trumpet
[einleiksverk]
Faber

MARCELLO, BENEDETTO
Sónata í F-dúr
[F-lykill]
IMC
Sónata í F-dúr
[G-lykill]
Studio Music

BACH, J. S.
6 svítur
[einleiksverk]
IMC

MOZART, W. A.
Konsert í B-dúr, K 191
Edition Musicus

BEELER, WALTER
Solos for the Trumpet Player
Schirmer

RICHARDS, GOFF
Midnigh Euphonium
Studio Music

CAPUZZI, ANTONIO
Andante and Rondo
Hinrichsen

SAINT-SAËNS, CAMILLE
Morceau de concert
Shaw
Svanurinn úr Karnival dýranna
IMC

DEFAYE, JEAN-MICHEL
Suite Marine
Leduc

GALLIARD, J. E.
Sónötur 1-6
[tvö hefti]
IMC

SANDERS, ROBERT L.
Square-Dance
Stainer & Bell

HÄNDEL, G. F.
Konsert í f-moll
Leduc

SMITH, H. C.
Solos For The Trombone Player
Schirmer

HARTLEY, WALTER S.
Sonata Euphonica (1979)
Tenuto Publ.

SPARKE, PHILIP
Aubade
Studio Music
Fantasy
R. Smith & Co

HOROVITZ, JOSEPH
Euphonium Concerto
Novello

UBER, DAVID
Danza Espagnola
Virgo Music Publications
Romance
Kendor Music
Sonata Da Camera
P. P. Music

JACOB, GORDON
Fantasia
Boosey & Hawkes

LAWTON, SIDNEY
Old English Trumpet Tunes,
2. hefti
Oxford University Press

VAUGHAN WILLIAMS, RALPH
Konsert fyrir túbu
Oxford University Press

VIVALDI, ANTONIO
6 sönötur
Schott

WALLACE, JOHN / MILLER, JOHN
Second Book of Trumpet Solos
Faber

YOUNG, ERNEST
Euphonium Suite
Studio Music
Euphonium Sonata
Studio Music

ÝMSIR
New Pieces for Trombone
Associated Music Publishers

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þrjúþætt: hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 41–42 í sama riti. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi í barítónhornleik skal nemandi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á framhaldsprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni og (b) leika samleiksverk þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 44. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 41 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi. Síðan eru birt fyriræmi um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

BACH, J. S. Sellósvíta nr. 1, Menuet 1 og 2 og Gigue [einleiksverk] IMC	SPARKE, P. Aubade Studio Music
MARCELLO, B. Sónata í F-dúr Studio Music	YOUNG, E. Euphonium Suite Studio Music
RICHARD, G. Midnight Euphonium Studio Music	YOUNG, E. Euphonium Sonata Studio Music

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 9 Úr: Arban, J. B.: Cornet Method, bls. 201 Boosey & Hawkes	Æfing nr. 23 Úr: Rochut, J.: Melodious Etudes for Trombone Carl Fischer
--	--

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá fis til c''' í G-lykli eða E til b' í F-lykli
- alla dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga
- alla dúr- og mollþríhljóma
- forsjöundarhljóma frá hvaða tóni sem er í neðstu áttund tónsviðsins
- minnkaða sjöundarhljóma frá fis, g og gís í G-lykli eða E, F og Fís í F-lykli
- stækkaða þríhljóma frá fis, g, gís og a í G-lykli eða E, F, Fís og G í F-lykli

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins fis til c''' í G-lykli eða E til b' í F-lykli

Stækkaður þríhljómur frá fis

Dæmi - F-lykill

D-dúr

Forsjöundarhljómur frá A

Minnkaður sjöundarhljómur frá Fis

Stækkaður þríhljómur frá E

Óundirbúinn nótnalestur

Auk hefðbundins, óundirbúins nótnalestrar skal nemandi, sem allajafna les nótur í G-lykli, lesa án undirbúnings viðfangsefni í F-lykli annars vegar og í tenórlykli hins vegar. Nemandi, sem að jafnaði les nótur í F-lykli, skal lesa án undirbúnings verkefni í G-lykli annars vegar og tenórlykli hins vegar. Dæmi í tenórlykli skulu vera af sambærilegri þyngd og lestrardæmi á miðprófi en viðfangsefni í F- og G-lykli sambærileg viðfangsefnum við lok miðnáms.

Samleikur

Hér á eftir fara nokkrar ábendingar um samleiksverk sem gætu reynst notadrjúg í kennslu. Verkin eru flokkuð í tvennt: verk fyrir grunnnám og miðnám, allt eftir því á hvorum námsáfanga þau henta betur. Innan hvors hluta er verkunum raðað eftir stafrófsröð höfunda og útgefenda getið með sama hætti og annars staðar í námskránni.

Þar sem lítið hefur verið skrifað af samleiksefni fyrir barítónhorn má benda á lista yfir samleiksverk í námskrám annarra hljóðfæra, s.s. trompets og básúnu.

Grunnnám

DEDRICK, ART (ÚTS.)

Three Hymns

[2 trompetar + 2 básúnur/barítónhorn]

Kendor Music

GREGSON, EDWARD

15 Duets for Intermediate Brass

[tveir eins]

Brass Wind

MALTON, P.

Vi spilar tillsamans 5 og 7

[2 trompetar + 2 básúnur/barítónhorn]

EFEM Musikförlag

Vem kan segla

[2 trompetar + 2 básúnur/barítónhorn]

EFEM Musikförlag

PEUERL, PAUL / JONES, PHILIP

Four Dances

[2 trompetar + 2 básúnur/barítónhorn]

Chester

VOXMAN, H.

Selected Duets, 1. og 2. hefti

[tveir eins]

Rubank

Miðnám

NIEHAUS, LENNIE (ÚTS.)
Miniature Jazz Suite // 1
[tveir eins]
Kendor Music
Londonderry Air
[tveir eins]
Kendor Music
Stephen Foster Jazzsuite
[tveir eins]
Kendor Music

RAMSKILL, ROBERT
By Arrangement
[trompet, althorn, F-horn, básúna,
barítónhorn, túba – ýmsir möguleikar]
Brass Wind

UBER, DAVID
Bugle Calls for Brass
[tveir eins]
Kendor Music

RAMSKILL, ROBERT
Beano
[trompet, althorn, F-horn, básúna,
barítónhorn, túba – ýmsir möguleikar]
Brass Wind

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærisins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu.

Atli Magnússon og fleiri: Skært lúðrar hljóma, Saga íslenskra lúðrasveita, Samband íslenskra lúðrasveita og Ísafoldarprentsmiðja h.f., Reykjavík 1984

Baines, Anthony: Brass Instruments: Their History and Development, Faber & Faber 1976 (Charles Scribner's Sons, New York 1976)

Bevan, Clifford: The Tuba Family, Faber

Farkas, P.: The Art of Brass Playing, Wind Music Inc., Rochester 1962

Ridgeon, John: The Physiology of Brass Playing, Brass Wind Publications, Manton, Oakham Leic.

Ýmsir: Brass Anthology (2. útg.), The Instrumentalist Company, Evanston IL 1984

Vefslóðir

Ýmsar upplýsingar má finna á vefslóðinni: <http://www.tubaonline.org/>

TÚBA

Í þessum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla er fjallað um nokkur atriði varðandi nám á túbu. Þar á eftir fara kaflar um hvern hinna þriggja megináfanga námsins, grunnnám, miðnám og framhaldsnám. Í þessum köflum eru fyrst tilgreind þau leikni- og skilningsmarkmið sem nemendur þurfa að hafa náð við lok hvers námsáfanga. Síðan eru birtir verkefnalistar með dæmum um viðfangsefni í hverjum námsáfanga. Á eftir verkefnalistunum er prófkröfum á áfangaprófum lýst með völdum dæmum og gerð grein fyrir flutningsmáta tónstiga og hljóma. Í lok námskrárinnar er skrá með samleiksverkum, auk ábendinga um gagnlegar bækur varðandi hljóðfærið.

Nokkur atriði varðandi nám á túbu

Túba er stórt og fyrirferðarmikið hljóðfæri. Því getur verið æskilegt að nemendur hefji nám á annað minna og meðfærilegra málmblásturs-hljóðfæri en skipti síðar yfir á túbu þegar kennari telur henta. Þess má þó geta að á síðari árum hafa verið hannaðar minni túbur sérstaklega með unga nemendur í huga.

Nám á túbu getur hafist þegar nemendur hafa líkamlega burði til að leika á hljóðfærið, oftast við 10 til 12 ára aldur. Dæmi eru þó um að nemendur byrji talsvert fyrr, allt niður í 8 ára aldur.

Algengt er að tónlistarskólar og lúðrasveitir leigi eða láni nemendum túbur vegna þess hve dýrar þær eru. Æskilegt er að skólar eigi einnig hljóðfæri til afnota fyrir nemendur í kennslustundum og samleik enda getur ungu fólki reynt erfitt að ferðast með hljóðfæri af þessari stærð.

Túbur eru til í mörgum stærðum og gerðum, misdjúpar. Algengastar eru túbur í B eða Es og miðar námskráin við að notuð séu slík hljóðfæri. Í símfóníuhljómsveitum eru túbur í C hins vegar algengastar en túbur í F eru gjarnan notaðar af einleikurum og í kammerhópum.

Flestar túbur hafa þrjá ventla en hægt er að fá þær með fjórum, fimm og sex ventlum. Fleiri ventlar en þrjár gera mögulegt að ná dýpri nótum og auka nákvæmni í inntónun.

Tónlist fyrir túbu er allajafna skrifuð í F-lykli, án tónflutnings, og gildir þá einu um hvaða gerð hljóðfærisins er að ræða. Í breskum kennslubókum eru túbunóttur þó oft skrifaðar í G-lykli og tónfluttar í B eða Es.

Túbunni bregður fyrir í öllum tónlistarstefnum en fyrst og fremst er hún notuð í lúðrasveitum, sinfóníuhljómsveitum og kammerhópum. Þó að túban sé ekki dæmigert einleikshljóðfæri er til talsvert af einleiksverkum fyrir hljóðfærið en mörg þeirra eru umritanir verka fyrir önnur hljóðfæri, svo sem selló og trompet.

Mikið er til af samleiksverkum fyrir málmblásara. Algengust eru kvintettar, kvartettar og tríó en einnig er talsvert um verk fyrir stærri hópa, svo sem lúðrasveitir og málmblásarakóra. Mjög æskilegt er að nemendum á málmblasturshljóðfæri gefist tækifæri til að kynnast þessari tónlist, gjarnan í reglulegu starfi samleikshópa.

Grunnnám

Almennt er miðað við að nemendur, sem hefja nám í hljóðfæraleik 8 til 9 ára gamlir, ljúki grunnnámi á um það bil þremur árum. Þessi viðmiðun er þó engan veginn einhlít þar sem nemendur hefja nám á ýmsum aldri og námshraði getur verið mismunandi.

Markmið í grunnnámi

Uppbygging kennslu í grunnnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok grunnnáms eiga túbunemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- haldi rétt á hljóðfærinu og noti fingurgóma á ventlana
- beiti jöfnum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð góðri og eðlilegri munnsetningu
- hafi náð góðum grundvallartökum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá ,As til f á B-túbu eða ,B til g á Es-túbu
- hafi náð allgóðum tókum á inntónun
- geti gert styrkleikabreytingar vel heyranlegar
- ráði yfir eðlilegri tungutækni miðað við þetta námsstig
- geti leikið bundið og með tungu

Nemandi

- hafi öðlast allgott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta grunnnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast reglulega í að leika eftir eyra
- hafi fengist við skapandi starf frá upphafi námsins
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á grunnprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil þriggja ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilningu á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í grunnnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í grunnnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni fyrir byrjendur til viðfangsefna sem henta við lok grunnnáms.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera erfiðari en hæfir þessum námsáfangi. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfangi.

Kennslubækur og æfingar

ARBAN / PRESCOTT
Authentic Excerpts from Arban's
Complete Method
Carl Fischer

ENDRESEN, R. M.
Supplementary Studies
Rubank

GETCHELL, ROBERT W.
First Book of Practical Studies
for Tuba
Belwin Mills

HOVEY, N. W.
Elementary method
Rubank

RIDGEON, JOHN
New Horizons for the Young
Brass Player
Brass Wind

SKORNICKA, J. E. / BOLTZ, E. G.
Intermediate method
Rubank

UBER, DAVID
First Studies for BB Tuba
Kendor Music

WASTALL, PETER
Learn as you play
Boosey & Hawkes

Tónverk og safnbækur

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir túbu og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

BJÖRN, F.
Alley Cat
Kendor Music

FLETCHER, JOHN
Tuba Solos, 1. hefti
Chester

GREGSON, EDWARD / RIDGEON, JOHN
New Horizons - Nine Miniatures for Es Tuba
Brass Wind

JACOB, GORDON
Six Little Tuba Pieces
Emerson Edition
4 Bagatelles for Tuba
Emerson Edition

JOHNSON, STUART
New Horizons - The Tuneful Tuba
Brass Wind

LAWRANCE, PETER
Winners Galore
Brass Wind

LAWRANCE, PETER
New Horizons - Six Modern Pieces for Es-Tuba
Brass Wind

WEKSELBLATT, HERBERT
First Solos for the Tuba Player
Schirmer
Solos for the Tuba Player
Schirmer

ÝMSIR
Keynotes Album
Brass Wind

The Canadian Brass Elementary
Tuba Solos
Hal Leonard

The Canadian Brass Intermediate Tuba Solos
Hal Leonard

Up Front Album, 1. og 2. hefti
Brass Wind

Grunnpróf

Við lok grunnnáms skulu nemendur þreyta grunnpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á grunnprófi í túbuleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á grunnprófi velja nemendur á milli þess að (a) spinna út frá gefnu upphafi, einföldu hljómferli eða lagi, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) leika stutt alþýðulag eða þjóðlag sem þeir hafa lært eftir eyra.

Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 37 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á grunnprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á grunnprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má velja önnur verkefni af samþærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

SCHUBERT, F.

Who is Sylvia

Úr: The Canadian Brass Intermediate Tuba Solos

Hal Leonard

MOZART, W. A.

O Isis and Osiris

Úr: Wekxelblatt, H.: Solos for the Tuba Player

Schirmer

RAMEAU, J. P.

La Villageoise

Úr: Wekxelblatt, H.: First Solos for the Tuba Player

Schirmer

JACOB, GORDON

The Corsair Bold

Úr: 4 Bagatelles for Tuba

Emerson Edition

BJÖRN, F.

Alley Cat

Kendor Music

RUNSWICK, D.

Slinkenpop

Úr: Up Front Album, 2. hefti

Brass Wind

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 13

Úr: Endresen, R. M.: Supplementary Studies

Rubank

Æfing nr. 36

Úr: Getchell, R. W.: Practical Studies, 1. hefti

Belwin Mills

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni – B-túba

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá ,B til B
- eftirtalda dúrtónstiga: C, F, B, Es, As
- eftirtalda laghæfa molltónstiga: a, d, c, f, e
- þríhljóma í framangreindum dúr- og molltöntegundum

Efni – Es-túba

Nemandi geti leikið

- krómatískan tónstiga frá Es til es
- eftirtalda dúrtónstiga: C, F, B, Es, G
- eftirtalda laghæfa molltónstiga: a, d, g, c, e
- þríhljóma í framangreindum dúr- og molltöntegundum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og brotna hljóma innan tónsviðsins ,As til f á B-túbu eða ,B til g á Es-túbu
- leiki krómatískan tónstiga á B-túbu frá ,B upp á B og niður á ,B aftur eða á Es-túbu frá Es upp á es og niður á Es aftur
- leiki dúr- og molltónstiga eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga og hljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 60, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

Krómatískur tónstigi frá ,B

Musical notation for a chromatic scale starting on B in bass clef, common time. The scale consists of 12 notes: B, C, C#, D, D#, E, F, F#, G, G#, A, A#.

Krómatískur tónstigi frá Es

Musical notation for a chromatic scale starting on E-flat in bass clef, common time. The scale consists of 12 notes: E-flat, F, F#, G, G#, A, A-flat, B, B-flat, C, C#.

C-dúr

Musical notation for a C major scale in bass clef, common time. The scale consists of 12 notes: C, D, E, F, G, A, B, A, G, F, E, D, C.

d-moll, laghæfur

Musical notation for a D minor scale in bass clef, common time. The scale consists of 12 notes: D, E, F, G, A-flat, B-flat, C, B-flat, A-flat, G, F, E, D.

B-dúr, þríhljómur

Musical notation for a B major scale in bass clef, common time. The scale consists of 12 notes: B, C, D, E, F#, G#, A, G#, F#, E, D, C, B.

e-moll, þríhljómur

Miðnám

Í miðnámi eykst umfang námsins frá því sem er í grunnnámi og ætla má að námstíminn lengist að sama skapi. Miðað er við að nemendur geti lokið miðnámi á um það bil fjórum til fimm árum en námshraði getur þó verið mismunandi. Ræður þar miklu ástundun, aldur og þroski nemenda.

Markmið í miðnámi

Uppbygging kennslu í miðnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemanda í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok miðnáms eiga túbunemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti öruggum og markvissum fingrahreyfingum
- hafi náð góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi náð eðlilegri og vel þjálfaðri munnetningu
- hafi náð góðum tókum á tónmyndun á öllu tónsviðinu frá ,F til a á B-túbu eða ,A til b á Es-túbu
- hafi hlotið þjálfun sem miði að góðu úthaldi
- hafi náð góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- ráði yfir töluverðu styrkleikasviði og geti gert andstæður augljósar

- ráði yfir góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun
- hafi hlotið nokkra þjálfun í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- hafi gott vald á að leika bundið og með tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi, þ.e. náttúrutónabindingar

Nemandi

- hafi öðlast gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms
- hafi þjálfast reglulega í að leika utanbókar
- hafi þjálfast í ýmiss konar samleik
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt þessari námskrá

Nemanda hafi gefist kostur á að velja hvort og að hversu miklu leyti hann sinnir eftirfarandi atriðum:

- leik eftir eyra
- tónsköpun
- spuna

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir um það bil sjö til átta ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í miðnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í miðnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val annars kennsluefnis. Þyngdarstig viðfangsefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf miðnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er tvískiptur: annars vegar kennslubækur og æfingar, hins vegar tónverk og safnbækur. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Kennslubækur og æfingar

ARBAN / PRESCOTT Authentic Excerpts from Arban's Complete Method <i>Carl Fischer</i>	JACOB, GORDON Six Little Tuba Pieces <i>Emerson Edition</i>
BLAZHEVICH, VLADISLAV 70 Studies for BB flat Tuba <i>Robert King</i>	KOPPRASCH, C. Sixty Selected Studies for Bb-Tuba <i>Robert King</i>
BORDOGNI, MARCO 43 Bel Canto Studies for Tuba <i>Robert King</i>	LAWRANCE, PETER Featuring Melody <i>Brass Wind</i>
ENDRESEN, R. M. Supplementary Studies <i>Rubank</i>	RIDGEON, JOHN Eight graded lip flexibilities <i>Brass Wind</i>
GETCHELL, ROBERT W. Second Book of Practical Studies for Tuba <i>Belwin Mills</i>	SHOEMAKER, JOHN Legato Etudes for Tuba <i>Carl Fischer</i>
GOWER, W. M. / VOXMAN, H. Advanced Method, 1. og 2. hefti <i>Rubank</i>	UBER, DAVID First Studies for BB Tuba <i>Kendor Music</i> 25 Early Studies <i>Southern Music Company</i>

Tónverk og safnbækur

Eftirfarandi tónverk og safnbækur eru fyrir túbu og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

CAPUZZI, ANTONIO

Andante og Rondo
Hinrichsen

CHRISTENSEN, JAMES

Bassey Blues
Kendor Music

CLEWS, EILEEN

Quintessence
Pattersons Publications

FLETCHER, JOHN

Tuba Solos, 1. hefti
Chester

HANMER, RONALD

Tuba Tunes
Emerson Edition

RAMSKILL, ROBERT

From Vivaldi to Fats Waller
Brass Wind

TELEMANN, G. PH.

Adagio og Allegro úr trompet-
konsert í D-dúr
Southern Music Company
Prelude og Allegretto
Southern Music Company
Andante og Allegro
Southern Music Company

UBER, DAVID

Romance
Kendor Music

WEKSELBLATT, HERBERT (ÚTS.)

Solos for the Tuba Player
Schirmer

ÝMSIR

Master Solos
Hal Leonard

The Canadian Brass Inter-
mediate Tuba Solos
Hal Leonard

Miðpróf

Við lok miðnáms skulu nemendur þreyta miðpróf, annars vegar í hljóðfæraleik og hins vegar í tónfræðagreinum. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

Verkefni og prófkröfur

Á miðprófi í túbuleik skal nemendi leika þrjú verk og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á miðprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni, (b) leika frumsamið verk eða eigin útsetningu og (c) spinna út frá gefnu upphafi, lagi eða hljómferli með eða án undirleiks. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 43. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 38–39 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á miðprófi, valin úr þekktum tónbókmenntum hljóðfærisins. Síðan eru birt fyrirmæli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á miðprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um verk

BACH, J. S.
Two Bourrés
Úr: *Wekselblatt* (úts.): Solos for
The Tuba Player
Schirmer

BERNSTEIN, L.
Waltz for Mippy III
Úr: *Wekselblatt* (úts.): Solos for
The Tuba Player
Schirmer

CAPUZZI, A.
Andante
Hinrichsen

CLEWS, E.
Runabout
Úr: Clews, Eileen: *Quintessence*
Pattersons Publications

PARKHURST
Variations on Temperence
Theme
Úr: Fletcher, J.: Tuba Solos,
1. hefti
Chester

UBER, D.
Romance
Kendor Music

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 4
Úr: Bordogni, M.: 43 *Bel Canto*
Studies for Tuba
Robert King

Æfing nr. 28
Úr: Gower, W. M. / Voxman, H.:
Advanced Method, 2. hefti
Rubank

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómátískan tónstiga frá ,F til a á B-túbu eða ,A til b á Es-túbu

- dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga til og með fimm formerkjum
- dúr- og mollþríhljóma til og með fimm formerkjum

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins ,F til a á B-túbu eða ,A til b á Es-túbu
- leiki krómatiskan tónstiga frá neðsta tóni upp á efsta tón innan tónsviðsins og niður á neðsta tón aftur
- leiki dúr- og molltónstiga tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars eina áttund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- geti leikið tónstiga og hljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 78, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

A-dúr

f-moll, hljómhæfur

Framhaldsnám

Framhaldsnám tekur við að loknu miðnámi. Hér er um umfangsmikinn námsáfanganga að ræða og miðast lok framhaldsnáms við að nemendur séu undir það búnir að takast á við tónlistarnám á háskólastigi.

Gera verður ráð fyrir að námstími í framhaldsnámi sé einstaklingsbundinn og ræður þar miklu ástundun, aldur, þroski og hæfileikar nemenda. Miðað er við að unnt sé að ljúka þessum áfanga á um það bil fjórum árum. Afburðanemendur ættu að geta lokið náminu á skemmri tíma en einnig getur lengri námstími verið eðlilegur.

Markmið í framhaldsnámi

Uppbygging kennslu í framhaldsnámi skal taka mið af eftirfarandi: Meginmarkmiðum tónlistarskóla sem sett eru fram í almennum hluta aðalnámskrár, sértækum markmiðum einstakra greinanámskráa, sértækum markmiðum einstakra skóla og síðast en ekki síst áhuga og þörfum nemenda. Leiðir að markmiðum geta verið mismunandi og nemendur ólíkir. Þess vegna hlýtur uppbygging námsins ætíð að verða einstaklingsbundin og viðfangsefni breytileg. Það er hlutverk kennara að leiða hvern nemandu í átt að settu marki með viðeigandi viðfangsefnum.

Við lok framhaldsnáms eiga túbunemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan hátt þegar leikið er á hljóðfærið
- beiti jafnri og lipurri fingratækni og ráði yfir talsverðum hraða
- hafi náð mjög góðum tókum á eðlilegri og djúpri öndun
- hafi tileinkað sér eðlilega og vel þjálfaða munnsetningu
- hafi náð góðum tókum á öruggri og þroskaðri tónmyndun á öllu tónsviðinu frá 'E til d'
- hafi náð góðu úthaldi
- hafi náð mjög góðum tókum á inntónun
- geti stillt hljóðfærið við annað hljóðfæri
- hafi kynnst vibrato
- ráði yfir víðu styrkleikasviði hvar sem er á tónsviði hljóðfærisins

- ráði yfir mjög góðri tungutækni bæði hvað varðar hraða og fjölbreytni í túlkun
- ráði yfir leikni í notkun tvöfaldrar og þrefaldrar tungu
- geti leikið varabindingar á sama gripi á öllu tónsviðinu, þ.e. náttúru-tónabindingar
- geti leikið trillur og skrautnótur í samræmi við tónbókmenntir þessa námsáfanga

Nemandi

- hafi öðlast mjög gott hrynskyn
- geti lesið og leikið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við á miðprófi
- hafi kynnst nótnalestri í G-lykli
- hafi fengið reglulega þjálfun í að leika utanbókar
- hafi hlotið þjálfun í ýmiss konar samleik, bæði í stærri og minni hópum
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna
- hafi þjálfast reglulega í leik tónstiga og hljóma samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á framhaldsprófi samkvæmt þessari námskrá
- hafi undirbúið efnisskrá til flutnings á tónleikum samkvæmt almennum hluta aðalnámskrár, bls. 41–42

Nemandi sýni með ótvíræðum hætti

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- margvísleg blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samleik
- öruggan og sannfærandi leik
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Verkefnalisti í framhaldsnámi

Hér á eftir fara nokkur sýnishorn viðfangsefna nemenda í framhaldsnámi. Listinn er alls ekki tæmandi og er honum einkum ætlað að vera til viðmiðunar við skipulagningu hljóðfæranámsins, meðal annars við val

annars kennsluefnis. Þyngdarstig verkefnanna er breytilegt, þ.e. allt frá kennsluefni, sem hentar við upphaf framhaldsnáms, til efnis sem hæfir við lok námsáfangans.

Listinn er þrískiptur: æfingar, tónverk og útdrættir úr hljómsveitarverkum. Raðað er eftir stafrófsröð höfunda og útgefanda getið fyrir neðan titil verks eða bókar. Í einstaka tilfellum kunna hlutar kennslubóka eða tónverka að vera léttari eða erfiðari en hæfir þessum námsáfanga. Af þessari ástæðu er sömu viðfangsefna einnig í nokkrum tilvikum getið í fleiri en einum áfanga.

Æfingar

BIXBY, DOUGLAS / BOBO, ROGER Bach for the Tuba, 1. og 2. hefti <i>Western International Music</i>	KOPPRASCH, C. Sixty Selected Studies for Tuba <i>Robert King</i>
BLAZHEVICH, VLADISLAV 70 Studies for BB flat Tuba, 2. hefti <i>Robert King</i>	OSTRANDER, ALLEN Shifting Meter Studies for Bass Trombone or Tuba <i>Robert King</i>
BOBO, ROGER Mastering the tuba, 1. hefti <i>Editions Bim</i>	SHOEMAKER, JOHN Legato Etudes for Tuba <i>Carl Fischer</i>
BORDOGNI, MARCO 43 Bel Canto Studies for Tuba <i>Robert King</i>	VASILIEV, S. 24 Melodious Etudes for Tuba <i>Robert King</i>
GOWER, W. M. / VOXMAN, H. Advanced Method, 1. og 2. hefti <i>Rubank</i>	

Tónverk

Eftirfarandi tónverk eru fyrir túbu og hljómborðsundirleik nema annað sé tekið fram.

ARNOLD, MALCOLM Fantasy for Tuba [einleiksverk] <i>Faber</i>	BOZZA, E. Thème varié <i>Leduc</i>
BARAT, J. E. Introduction et dance <i>Leduc</i>	CLEWS, EILEEN Quintessence <i>Pattersons Publications</i>

DEFAYE, JEAN-MICHEL
Suite Marine
Leduc

FRACKENPOHL, ARTHUR
Concertino for Tuba
Robert King

GRUNDMAN, CLARE
Tuba Rhapsody
Boosey & Hawkes

HARTLEY, WALTER S.
Svíta
[einleiksverk]
Elkan Vogel Co.

HINDEMITH, PAUL
Sónata
Schott

LEBEDEV, A.
Concerto in One Movement
Music Corp.

MARCELLO, B.
Sónata nr. 1 í F-dúr
Southern Music Company
Sónata nr. 5 í C-dúr
Southern Music Company

PENDERECKI
Capriccio
Schott

SCHUMANN / BELL
The Jolly Farmer Goes to Town
Carl Fischer

STEKL, KONRAD
Sónata
Adler

STEWART, JOSEPH
„Tuba“
Kendor Music

VAUGHAN WILLIAMS, RALPH
Konsert fyrir túbu
Oxford University Press

WEKSELBLATT, HERBERT
Solos for the Tuba Player
Schirmer

WILDER, ALEC
Suite no. 1, Effie suite
Wilder

Útdrættir úr hljómsveitarverkum

STOENBERG, A.
Orchesterstudien, 1. og 4. hefti
Musikverlague Hans Gerig

TORCHINSKY, A.
Tuba Player's Orchestral Repertoire Vol. 1 Mendelssohn-Berlioz
Encore Music Publishers
Tuba Player's Orchestral Repertoire Vol. 2 Wagner
Encore Music Publishers
Tuba Player's Orchestral Repertoire Vol. 4 Richard Strauss
Encore Music Publishers

Tuba Player's Orchestral Repertoire Vol. 5 Tchaikovsky
[sinfóniur]
Jerona Music Corporation
Tuba Player's Orchestral Repertoire Vol. 8 Prokofief
[sinfóniur]
Jerona Music Corporation
Tuba Player's Orchestral Repertoire Vol. 10 Stravinsky
Jerona Music Corporation
Tuba Player's Orchestral Repertoire Vol. 11 Mahler
Jerona Music Corporation

Framhaldspróf

Framhaldspróf er lokapróf á námsferli í tónlistarskóla. Prófið er þrjúþætt: hljóðfærapróf, tónleikar og tónfræðapróf. Í kafla um áfangapróf í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 33–44, er að finna umfjöllun um áfangapróf, þ.m.t. tilgang, skipulag, prófþætti og vægi þeirra, lengd prófa, prófreglur, prófdæmingu og einkunnagjöf. Umfjöllun um tónleika við lok framhaldsnáms er að finna á bls. 41–42 í sama riti. Mikilvægt er að allir, sem hlut eiga að máli, kynni sér þessi atriði vandlega.

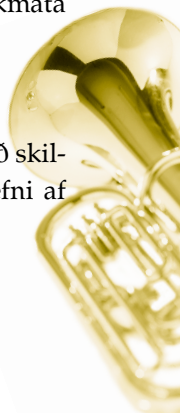
Verkefni og prófkröfur

Á framhaldsprófi í túbuleik skal nemandi leika þrjú verk, útdrætti úr hljómsveitarverkum og eina æfingu. Aðrir prófþættir eru tónstigar og brotnir hljómar, val og óundirbúinn nótnalestur, auk þess sem gefið er fyrir heildarsvip prófsins. Á framhaldsprófi velja nemendur á milli þess að (a) leika tónverk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni og (b) leika samleiksverk þar sem próftaki gegnir veigamiklu hlutverki. Frekari umfjöllun um valþátt prófsins er að finna í almennum hluta aðalnámskrár tónlistarskóla, bls. 44. Nánar er gerð grein fyrir vægi einstakra prófþátta á bls. 40 í sama riti.

Hér á eftir eru fyrst birt dæmi um prófverkefni á framhaldsprófi og útdrætti úr hljómsveitarverkum. Síðan eru birt fyrirsmáli um leikmáta þeirra tónstiga og hljóma sem krafist er til prófs.

Tónverk, útdrættir úr hljómsveitarverkum og æfingar

Eftirfarandi dæmum um prófverkefni á framhaldsprófi er ætlað að skilgreina þyngdarstig prófsins. Fullt eins má þó velja önnur verkefni af sambærilegri þyngd.

Dæmi um tónverk

ARNOLD, M.
Fantasy for Tuba
[einleiksverk]
Faber

CAPUZZI, A.
Andante og Rondo
Hinrichsen

GRUNDMAN, C.
Tuba Rhapsody
Boosey & Hawkes

HARTLEY, W.
Svíta
Elkan Vogel Co.

STEWART, J.
„Tuba“
Kendor Music

SCHUMANN / BELL
The Jolly Farmer goes to Town
Carl Fischer

Dæmi um útdrætti úr hljómsveitarverkum

BERLIOZ, HECTOR
Symphonie fantastique

MAHLER, GUSTAV
Sinfónía nr. 1

PROKOFFIEV, S.
Rómeó og Júlía – svíta nr. 2

STRAUSS, RICHARD
Till Eulenspiegels Lustige Streiche

TCHAIKOVSKIJ, PJOTR
Sinfónía nr. 4

WAGNER, RICHARD
Forleikurinn að Meistara-
söngvurunum

Dæmi um æfingar

Æfing nr. 51
Úr: Blazhewich, V.: 70 Studies
for BB flat Tuba, 2. hefti
Robert King

Æfing nr. 27
Úr: Kopprasch, C.: Sixty Selected
Studies for Tuba
Robert King

Tónstigar og brotnir hljómar

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga og hljóma með þeim hætti sem mælt er fyrir um hér á eftir. Í prófinu velur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem leiknir eru.

Efni

Nemandi geti leikið

- krómatiskan tónstiga frá ,E til d'
- alla dúrtónstiga, hljómhæfa og laghæfa molltónstiga
- alla dúr- og mollþríhljóma
- forsöundarhljóma frá hvaða tóni sem er í neðstu áttund tónsviðsins
- minnkaða sjöundarhljóma frá ,E ,F og ,Fís
- stækkaða þríhljóma frá ,E ,F ,Fís og ,G

Leikmáti og hraði

Nemandi

- leiki tónstiga og hljóma innan tónsviðsins ,E til d'
- leiki krómatískan tónstiga frá neðsta tóni upp á efsta tón innan tónsviðsins og niður á neðsta tón aftur
- leiki dúr- og molltónstiga tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars tólfund og niður á grunntón aftur
- leiki þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars tólfund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki forsöundarhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars tólfund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki minnkaða sjöundarhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars tólfund upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur
- leiki stækkaða þríhljóma tvær áttundir upp frá grunntóni og niður á grunntón aftur þar sem mögulegt er innan framangreinds tónsviðs, annars tólfund og niður á grunntón aftur
- geti leikið alla tónstiga og hljóma bundið og með tungu
- leiki tónstiga og brotna hljóma eigi hægar en M.M. ♩ = 100, miðað við að leiknar séu áttundapartsnótur
- leiki tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar

Dæmi

es-moll, laghæfur

Forsöundarhljómur frá ,E

Minnkaður sjöundarhljómur frá ,F

Stækkaður þríhljómur frá ,G

Samleikur

Hér á eftir fara nokkrar ábendingar um samleiksverk sem gætu reynst notadrjúg í kennslu. Verkin eru flokkuð í þrennt: verk fyrir grunnnám, miðnám og framhaldsnám, allt eftir því á hvaða námsáfanga þau henta best. Innan hvers hluta er verkunum raðað eftir stafrófsröð höfunda og útgáfenda getið með sama hætti og annars staðar í námskránni.

Grunnnám

BARNES, WALTER H. (ÚTS.)
 The Canadian Brass Educational Series, Book for Beginning Quintets
 [2 trompetar + F-horn + básúna + túbá]
Hal Leonard

BARNES, WALTER H. (ÚTS.)
 The Canadian Brass Educational Series, Book of Easy Quintets
 [2 trompetar + F-horn + básúna + túbá]
Hal Leonard

Miðnám

BACH, J. S. / AUGUSTIN, DANIEL S.
 Duets and Trios arr. from works of J. S. Bach
Southern Music Company

RAMSKILL, ROBERT
Beano
 [trompet, althorn, F-horn, básúna, barítónhorn, túbá – ýmsir möguleikar]
Brass Wind
By Arrangement
 [trompet, althorn, F-horn, básúna, barítónhorn, túbá – ýmsir möguleikar]
Brass Wind

MOWAT, CHRISTOPHER / PARKER, JIM
Brass People
 [trompet, althorn, F-horn, básúna, barítónhorn, túbá – ýmsir möguleikar]
Brass Wind

STAMITZ, KARL
Duet for Two Tubas or Bariton and Tuba
 [2 túbur / barítónhorn + túbá]
The Brass Press

OFFENBACH, JACQUES / FRACKENPOHL, A.
Can Can
 [2 trompetar + F-horn + básúna + túbá]
Kendor Music

Framhaldsnám

DANIELSSON, CHRISTER
Capriccio Da Camera
 [túba + málmblásarakór]
Wilhelm Hansen

TATE, BRIAN
Trió
 [túba + horn + píanó]
Touch of Brass Music, Canada

SINGLETON, KENNETH
**Twenty-Five Baroque and
 Classical Duets**
 [2 túbur]
Southern Music Company

Bækur varðandi hljóðfærið

Eftirfarandi skrá er ætlað að veita ábendingar um áhugaverðar og gagnlegar bækur varðandi sögu, smíði og þróun hljóðfærisins, tónbókmenntir, tónskáld, leikmáta, flytjendur og kennslu.

Atli Magnússon og fleiri: Skært lúðrar hljóma, Saga íslenskra lúðrasveita, Samband íslenskra lúðrasveita og Ísafoldarprentsmiðja h.f., Reykjavík 1984

Baines, Anthony: Brass Instruments: Their History and Development, Faber & Faber 1976 (Charles Scribner's Sons, New York 1976). Dover Publ. 1993

Bevan, Clifford: The Tuba Family, Faber

Farkas, P.: The Art of Brass Playing, Wind Music Inc., Rochester 1962

Ridgeon, John: The Physiology of Brass Playing, Brass Wind Publications, Manton, Oakham Leic.

Ýmsir: Brass Anthology (2. útg.), The Instrumentalist Company, Evanston IL 1984

Vefslóðir

Ýmsar upplýsingar má finna á vefslóðinni: <http://www.tubaonline.org/>

Menntamálaráðuneytið

*Skýrsla samstarfshóps
um menningarmál
á landsbyggðinni*

